

Sprawozdanie z działalności Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa w roku 2022

1. SPRAWY ORGANIZACYJNE

1.1 Podstawy prawne

Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa (dalej: SKOZK) działał w 2022 roku w oparciu o:

- *Ustawę z dnia 18 kwietnia 1985 roku o Narodowym Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa* (Dz. U. z 1985 r. Nr 21 poz. 90, Dz. U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1241);
- *Regulamin Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa* (przyjęty Uchwałą Nr 7/2001 SKOZK z dn. 4 grudnia 2001 roku z późniejszymi zmianami);
- *Program i kierunki działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa* – do 28 marca 2022 roku w postaci przyjętej Uchwałą Nr 7/2014 SKOZK z dn. 8 listopada 2014 roku (z późniejszymi zmianami), od 28 marca 2022 roku w postaci przyjętej Uchwałą Nr 7/2022 SKOZK z dn. 28 marca 2022 roku;
- *Zasady finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa* (przyjęte Uchwałą Nr 6/2016 Prezydium SKOZK z dn. 17 czerwca 2016 roku z późniejszymi zmianami);
- *Porozumienie z dnia 24 czerwca 2016 roku w sprawie współpracy w zakresie nadzoru i kontroli nad wykorzystaniem dotacji z budżetu państwa w ramach Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa* zawarte między Kancelarią Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, SKOZK i Małopolskim Urzędem Wojewódzkim w Krakowie.

1.2 Skład osobowy

W skład SKOZK w dniu 1 stycznia 2022 roku wchodziło 140 członków.

Z głębokim żalem pożegnaliśmy w 2022 roku zmarłych członków SKOZK:

- 9 marca Panią Zofię Gołubiew,
- 21 grudnia Pana Józefa Nykiela.

Stan osobowy Komitetu w dniu 31 grudnia 2022 roku wynosił 138 członków.

1.3 Zebrania Plenarne

W 2022 roku odbyły się dwa Zebrania Plenarne SKOZK.

28 marca w siedzibie oddziału krakowskiego Narodowego Banku Polskiego, przy dopuszczeniu do udziału w obradach za pośrednictwem transmisji obrazu i dźwięku w związku z zagrożeniem epidemicznym. W zebraniu udział wzięło 82 członków Komitetu, z czego 55 stacjonarnie i 27 w formie zdalnej. Gośćmi zebrania byli m.in. minister Piotr Ćwik, zastępca szefa Kancelarii Prezydenta RP, wojewoda małopolski Łukasz Kmita oraz małopolski wojewódzki konserwator zabytków dr Piotr Turkiewicz. Zebranie podsumowało i oceniło działalność Komitetu w roku poprzednim, przyjęło sprawozdanie z wykonania wieloletniej prognozy finansowej Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa (dalej: NFRZK) w roku 2021 oraz sprawozdanie z realizacji planu rzeczowo-fi-

nansowego odnowy zabytków Krakowa za rok 2021 ze środków tegoż Funduszu. Dokonano aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej NFRZK oraz przyjęto plan rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na 2022 rok. Ponadto Zebranie zatwierdziło sprawozdanie z działalności SKOZK w roku 2021 oraz udzieliło absolutorium Prezydium i komisjom problemowym. Społeczny Komitet postanowił również o przyjęciu nowego *Programu i kierunków działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa*. Uzupełniono skład osobowy Komisji Rewizyjnej, powołując w jej skład prof. dr. hab. Piotra Przybyłowskiego. Zebranie Plenarne przyjęło jednogłośnie przygotowane przez Prezydium stanowisko w sprawie rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie deklarując solidarność z narodem ukraińskim. Wyrażono nadzieję, że „nadejdzie pora powszechnego zaangażowania w dzieło odbudowy. Polska i wszystkie kraje wolnego świata winny solidarnie włączyć się w to dzieło.”

14 lipca w nowym gmachu Archiwum Narodowego w Krakowie. Zebranie Plenarne rozstrzygnęło II edycję konkursu o dofinansowania projektów kluczowych, wpisując do wieloletniej prognozy finansowej Narodowego Funduszu 9 zwycięskich projektów, które będą realizowane w latach 2022–2025. Uwzględniono wniosek Przewodniczącego SKOZK o umieszczenie na liście rezerwowej projektów kluczowych 16 zgłoszeń, które w ramach konkursowej oceny wniosków otrzymały ocenę łączną powyżej 50 punktów. Zebranie Plenarne wysłuchało informacji prof. Piotra Dobosza, przewodniczącego Komisji Prawno-Organizacyjnej SKOZK na temat wypracowanych przez Komisję propozycji zmian w *Regulaminie SKOZK* służących wprowadzeniu zasady kadencyjności funkcji w Komitecie pochodzących z wyboru przez Zebranie Plenarne. Ponadto Społeczny Komitet wysłuchał informacji ministra Wojciecha Kolarskiego, sekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP, o zawarciu w projekcie budżetu Kancelarii na rok 2023 dotacji dla NFRZK w wysokości 40,0 mln zł, to jest o 10,0 mln większej niż w latach poprzednich.

Ponadto w 2022 roku odbyły się dwa spotkania ogólne członków SKOZK o charakterze nieroboczym. 19 września dyrekcja Zamku Królewskiego na Wawelu zorganizowała dla członków Komitetu oprowadzanie kuratorskie po nowo otwartej wystawie stałej „Nowy Skarbiec Koronny”, do powstania której SKOZK przyczynił się asygnując w 2021 roku środki z NFRZK na remont pomieszczeń przyszłej ekspozycji. Członkowie SKOZK mogli obejrzeć także wystawę obrazów z Kolekcji Lanckorońskich wzbogaconą o dzieła należące niegdyś do tego zbioru, obecnie wypożyczone czasowo z muzeów zagranicznych. 19 grudnia w gmachu głównym Muzeum Książąt Czartoryskich miało miejsce spotkanie przedświąteczne członków Komitetu. W trakcie spotkania prezydent miasta Krakowa prof. dr. hab. Jacek Majchrowski i przewodniczący SKOZK Borysław Czaraczew podpisali porozumienie o współpracy między reprezentowanymi przez siebie instytucjami (szerzej zob. niżej pkt 1.6 sprawozdania). Obecny na spotkaniu minister Piotr Cwik, zastępca szefa Kancelarii Prezydenta RP, odczytał skierowany do członków SKOZK list od Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Prezydent Andrzej Duda zaznaczył w liście m.in., że „Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa, który w przyszłym roku obchodzić będzie 45. rocznicę istnienia, pozostaje ważnym wyznacznikiem troski o polskie dziedzictwo narodowe, a także gwarantem kompetentnego pełnienia doniosłej i niezwykle potrzebnej misji”.

Zebrania Plenarne SKOZK w 2022 roku przyjęły następujące uchwały:

W dniu **28 marca**:

- Nr 1/2022 w sprawie sprawozdania z wykonania prognozy finansowej NFRZK za 2021 rok;
- Nr 2/2022 w sprawie sprawozdania z realizacji planu odnowy zabytków Krakowa za rok 2021;
- Nr 3/2022 w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej NFRZK – objęcia dofinansowaniem przedsięwzięć wieloletnich etapowanych NFRZK na lata 2022–2024;
- Nr 4/2022 w sprawie planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na 2022 rok ze środków NFRZK;
- Nr 5/2022 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności SKOZK w roku 2021 oraz udziele-

- nia absolutorium Prezydium i komisjom problemowym;
- Nr 6/2022 w sprawie zapewnienia ciągłości przedsięwzięć rewaloryzacyjnych podejmowanych w 2022 roku;
 - Nr 7/2022 w sprawie przyjęcia *Programu i kierunków działania SKOZK*;
 - Nr 8/2022 w sprawie uzupełnienia składu Komisji Rewizyjnej SKOZK.

W dniu **14 lipca**:

- Nr 9/2022 w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej NFRZK – objęcia dofinansowaniem projektów kluczowych NFRZK na lata 2022–2025.

1.4 Prezydium

Zgodnie z *Regulaminem SKOZK* pieczę nad bieżącą działalnością Komitetu sprawowało jego Prezydium.

Prezydium SKOZK odbyło w 2022 roku 9 posiedzeń w dniach: 21 marca, 28 marca, 27 kwietnia, 10 czerwca, 11 lipca, 6 września, 26 października, 28 listopada, 12 grudnia. Ze względu na stan epidemii wszystkie posiedzenia Prezydium za wyjątkiem posiedzenia w dniu 28 marca odbyły się w trybie telekonferencji. Prezydium oprócz spraw bieżących zajmowało się również odrębną tematyką wiodącą. I tak:

21 marca Prezydium przyjęło dokumenty sprawozdawcze i planistyczne do przedłożenia Zebraniu Plenarnemu SKOZK. Prezydium postanowiło również o przedstawieniu Zebraniu Plenarnemu projektu uchwały w sprawie przyjęcia nowego *Programu i kierunków działania SKOZK* oraz przygotowanego przez dr. hab. Bogusława Krasnowolskiego projektu stanowiska w sprawie rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie, wyrażającego solidarność z narodem ukraińskim. Prezydium upoważniło Przewodniczącą SKOZK do określenia na drodze zarządzenia szczególnych zasad przeprowadzenia Zebrania Plenarnego w celu zminimalizowania ryzyka rozprzestrzenienia Covid-19 przy jednoczesnym zachowaniu w maksymalnym, możliwym stopniu zasad demokracji wewnątrzorganizacyjnej i transparentności procesów decyzyjnych. Dodatkowo wysłuchano opinii komisji problemowych i przeprowadzono dyskusję nad propozycjami istotnych zmian w *Zasadach finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK*, dotyczących m.in. objęcia możliwością finansowania z NFRZK zadań w wybranych kategoriach zabytków nierejestrowych, posiadających wpis do gminnej ewidencji zabytków. Propozycje zmian objęły także wynikającą z potrzeby dostosowania zapisu do rzeczywistego charakteru zjawiska zmianę nazwy trybu nadzwyczajnego, w którym wnioski o dofinansowanie przyjmowane i rozpatrywane są przez SKOZK w roku realizacji zadania, z „tryb interwencyjny” na „tryb pozakonkursowy”.

28 marca Prezydium zebrało się bezpośrednio po zebraniu Plenarnym w siedzibie Narodowego Banku Polskiego w Krakowie przy ul. Basztowej 20, przy dopuszczeniu udziału w spotykaniu za pośrednictwem transmisji obrazu i dźwięku. Przyjęto uchwałę w sprawie naboru zgłoszeń projektów kluczowych NFRZK na lata 2022–2024. Ponadto Prezydium przyjęło w drodze uchwały omówione 21 marca zmiany w *Zasadach finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK*.

27 kwietnia Prezydium wysłuchało informacji dyrektora Biura SKOZK Macieja Wilamowskiego o potrzebie technicznej korekty planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK i wieloletniej prognozy finansowej, wprowadzając do tych dokumentów niezbędne zmiany. Prezydium przyjęło uchwałę w sprawie składu osobowego zespołu sterującego priorytetu operacyjnego NFRZK „I. Projekty kluczowe” ds. oceny zgłoszeń projektów kluczowych Funduszu na lata 2022–2024. Prezydium SKOZK po wysłuchaniu ustaleń Komisji Techniczno-Konserwatorskiej oraz dyskusji przyjęło stanowisko w sprawie dalszych działań konserwatorskich przy fragmentach malowideł ściennych autorstwa Stanisława Wyspiańskiego w kościele Franciszkanów w Krakowie z przedstawieniami figuralnymi. W stanowisku wskazano na pomyłki popełnione w toku najnow-

szej konserwacji w wyniku błędnej interpretacji źródeł ikonograficznych oraz podkreślono potrzebę wprowadzenia niezbędnych korekt. Stanowisko przesłano do klasztoru Franciszkanów, do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie oraz do ekspertów zewnętrznych, z których opinii korzystała Komisja Techniczno-Konserwatorska SKOZK.

10 czerwca Prezydium wysłuchało informacji Przewodniczącego SKOZK Borysława Czarakcziewa w sprawach bieżących, w tym dotyczących możliwości nawiązania współpracy na poziomie instytucjonalny z Narodowym Instytutem Dziedzictwa. Prezydium zapoznało się z informacją dyrektora Wydziału Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i Dziedzictwa Narodowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie (dalej: WRZKiDN MUW) Joanny Florkiewicz-Kamieniarczyk o zaawansowaniu realizacji planu odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK. Prezydium dokonało korekty planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa i aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej NFRZK. W związku z ograniczoną alokacją wolnych środków na 2023 rok w wieloletniej prognozie finansowej Prezydium podjęło uchwałę o zawieszeniu w 2022 roku naboru w trybie konkursowym wniosków na rok następny w ramach priorytetu operacyjnego „II. Obiekty użyteczności publicznej”. Jednocześnie przyjęto uchwałę w sprawie dodatkowego terminu naboru wniosków o przyznanie dofinansowania z NFRZK na rok 2023 i na lata 2023–2024 lub 2023–2025 do zadań i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w obiektach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, a niewpisanych do rejestru zabytków nieruchomości. Decyzja ta była motywowana terminem (28 marca) wprowadzenia przez SKOZK zmian regulaminowych otwierających przed dysponentami wybranych zabytków ewidencyjnych po raz pierwszy możliwość ubiegania się o wsparcie ze środków NFRZK. Na prośbę beneficjenta Prezydium postanowiło o przedłużeniu do końca roku 2022 realizacji projektu kluczowego NFRZK „Utworzenie Muzeum Polskiej Prowincji Dominikanów w części średniowiecznych i nowożytnych zabudowań klasztornych” w zakresie kosztów niekwalifikowanych (prace objęte dofinansowaniem z Funduszu zostały ukończone w 2020 roku). Prezydium przyjęło również aktualne wzory formularzy wniosków o dofinansowania NFRZK w ramach priorytetów operacyjnych I–V, a także informację o stanie na dzień 31 grudnia 2021 roku egzekucji nawiązek zasądzonych na rzecz SKOZK. Po dyskusji Prezydium postanowiło zaktualizować stanowisko w sprawie dalszych działań konserwatorskich przy przedstawieniach figuralnych autorstwa Stanisława Wyspiańskiego w kościele Franciszkanów w Krakowie. Poprawiona wersja stanowiska została ponownie przesłana do klasztoru Franciszkanów, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków oraz do autorów ekspertyz.

11 lipca Prezydium zapoznało się z informacją w sprawie efektów końcowych prac zespołu sterującego priorytetu operacyjnego NFRZK „I. Projekty kluczowe” do spraw oceny zgłoszeń projektów kluczowych Funduszu na lata 2022–2024. Przyjęto do przedłożenia Zebraniu Plenarnemu projekt aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej NFRZK przewidujący objęcie promesami SKOZK 9 projektów kluczowych i umieszczenie dalszych 16 projektów na liście rezerwowej. Prezydium przyjęło informację dyrektora WRZKiDN MUW Joanny Florkiewicz-Kamieniarczyk o realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK po pierwszym półroczu. Dokonano korekty planu i aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej NFRZK. Ponadto Prezydium poddało dyskusji propozycje zmian w *Regulaminie SKOZK* wypracowane przez Komisję Prawno-Organizacyjną w związku z wyrażonym w 2021 roku w ankiecie stanowiskiem większości biorących udział w badaniu członków Komitetu w sprawie wprowadzenia w organach SKOZK zasady kadencyjności funkcji pochodzących z wyboru przez Zebranie Plenarne. Istotnym elementem wypracowanych propozycji było poszerzenie liczby członków Prezydium pochodzących z wyboru do 30 (z obecnej liczby 22) i wprowadzenie w tej grupie zasady rotacyjnego wyboru w każdym roku 6 członków Prezydium na kadencję liczącą 5 lat. Przedstawiony projekt zmian regulaminowych nie zdobył w głosowaniu członków Prezydium większości niezbędnej do przedłożenia projektu Zebraniu Plenarnemu (3 głosy za, 5 przeciw, 4 wstrzymujące się). W związku z wyczerpaniem w wieloletniej

prognozie finansowej NFRZK alokacji wolnych środków na rok 2023 podjęto uchwałę w sprawie zawieszenia w 2022 roku naboru w trybie konkursowym wniosków o dofinansowania na rok następny w ramach priorytetu operacyjnego „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej”. Prezydium powołało zastępców przewodniczących Komisji Prawno-Organizacyjnej, Komisji Programowania i Oceny Realizacji oraz Komisji Finansowej. Powołano dr Beatę Biedrońską-Słotę – na stanowisko zastępcy przewodniczącego Komisji Programowania i Oceny Realizacji, panią Katarzynę Basiak-Gałę – na stanowisko zastępcy przewodniczącego Komisji Finansowej oraz dr hab. Małgorzatę Podrecką – na stanowisko zastępcy przewodniczącego Komisji Prawno-Organizacyjnej.

6 września Prezydium wysłuchało informacji Przewodniczącego SKOZK Borysława Czarakcziewa w sprawach bieżących, w tym na temat podpisanego 29 sierpnia porozumienia o współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa. Przewodniczący Komitetu przedstawił Prezydium stan prac koncepcyjnych nad nowym logo Komitetu oraz ideę organizacji okrągłego stołu do spraw wdrożenia planów zabezpieczenia obiektów zabytkowych w sytuacjach kryzysowych. Prezydium zapoznało się z informacją dyrektora WRZKiDN MUW Joanny Florkiewicz-Kamieniarczyk o zaawansowaniu realizacji planu odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK. W związku z wpisaniem do projektu budżetu państwa na rok 2023 kwoty dotacji do NFRZK w wysokości 40,0 mln zł Prezydium podjęło uchwałę w sprawie przywrócenia naborów w trybie konkursowym wniosków o dofinansowania z NFRZK w ramach priorytetów operacyjnych „II. Obiekty użyteczności publicznej” i „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej” z terminem składania wniosków do 30 listopada 2022 roku. Przyjęta uchwała zastrzegła jednak, że w przypadku przyznania w ustawie budżetowej na rok 2023 dotacji z budżetu państwa do Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w wysokości niższej niż 40 milionów złotych, konkursy o dofinansowania mogą zostać pozostawione bez rozstrzygnięcia. Prezydium postanowiło także o aktualizacji *Regulaminu działań w zakresie informacji o wykorzystaniu środków z NFRZK* polegającej na rezygnacji z zobowiązania beneficjentów do umieszczania na zabytkach tabliczek informujących o wykorzystaniu środków Funduszu. W ramach wolnych wniosków pani Liliana Sonik zgłosiła potrzebę utworzenia przez władze Krakowa lub pod patronatem resortu kultury instytucji, która mogłaby gromadzić usuwane podczas remontów detale i pełnić rolę „lamusowni” dla detali zabytkowych.

26 października Prezydium przyjęło informację Przewodniczącego o wernisażu wystawy „Tajemnicze Ogrody” oraz informację o odznaczeniu prof. dr. hab. Jacka Purchli, członka SKOZK, brązowym medalem „Cracoviae Merenti”. Prezydium wysłuchało informacji dyrektora WRZKiDN MUW Joanny Florkiewicz-Kamieniarczyk o realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK po trzech kwartałach 2022 roku. Dokonano korekty planu i aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej. W celu realizacji zapisów rozdziału III.3 *Programu i kierunków działania SKOZK* przyjęto uchwałę określającą podstawowe, ramowe wskaźniki finansowe, jakie winien spełniać projekt planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na rok 2023 ze środków NFRZK. Są to: wartość dofinansowań do zadań realizowanych w obrębie pomników historii w ogóle wydatków NFRZK nie mniejsza niż 80,00%, wartość dofinansowań z NFRZK w ogólnej wartości zadań objętych projektem planu nie większa niż 56,00%.

28 listopada Prezydium zapoznało się z informacją dyrektora WRZKiDN MUW Joanny Florkiewicz-Kamieniarczyk o realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK. Dokonano korekty planu. W drodze uchwały sprostowano omyłki pisarskie w uchwale nr 24/2022 Prezydium SKOZK z 26 października 2022 roku. Prezydium ustaliło składy zespołów sterujących dokonujących wstępnej oceny wniosków o przyznanie dofinansowania z NFRZK do zadań przeznaczonych do realizacji w roku 2023 i do przedsięwzięć wieloletnich etapowanych na lata 2023–2024 i 2023–2025. Prezydium bez podjęcia stanowiska omówiło informację o propozycji nowych, modułowych stoisk dla sprzedawców kwiatów na Rynku Głównym oraz wysłuchało bez zajęcia stanowiska infor-

macji dyrektor WRZKiDN MUW Joanny Florkiewicz-Kamieniarczyk o wpływie inflacji na waloryzowanie wartości umów zawieranych przez beneficjentów NFRZK z wykonawcami.

12 grudnia Prezydium zapoznało się z ostatnią w roku informacją dyrektor WRZKiDN MUW Joanny Florkiewicz-Kamieniarczyk o realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK. Dokonano korekty planu i aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej, w ramach której zaktualizowano prognozę dochodów Funduszu, wprowadzając urealnione wartości w zakresie dochodów ze zbiórki publicznej oraz odsetek bankowych. Przewodniczący poinformował Prezydium o planowanym podpisaniu porozumienia z Miastem Kraków w sprawie wymiany informacji i doświadczeń związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami oraz wzajemnego konsultowania polityk w zakresie odnowy zabytków.

Prezydium SKOZK w 2022 roku przyjęło następujące uchwały:

W dniu 21 marca:

– Nr 1/2022 w sprawie zwołania Zebrania Plenarnego w dniu 28 marca 2022 roku i przyjęcia projektów dokumentów do przedłożenia na to posiedzenie.

W dniu 28 marca:

– Nr 2/2022 w sprawie naboru zgłoszeń projektów kluczowych NFRZK na lata 2022–2024;
– Nr 3/2022 w sprawie zmian w *Zasadach finansowania prac w obiektach zabytkowych ze środków NFRZK*.

W dniu 27 kwietnia:

– Nr 4/2022 w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej NFRZK na lata 2022–2026;
– Nr 5/2022 w sprawie niezbędnych korekt w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa;
– Nr 6/2022 w sprawie składu osobowego zespołu sterującego priorytetu operacyjnego NFRZK „I. Projekty kluczowe” do spraw oceny zgłoszeń projektów kluczowych Funduszu na lata 2022–2024.

W dniu 10 czerwca:

– Nr 7/2022 w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej NFRZK na lata 2022–2026;
– Nr 8/2022 w sprawie niezbędnych korekt w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa;
– Nr 9/2022 w sprawie zawieszenia do dnia 31 grudnia 2022 roku naboru w trybie konkursowym wniosków o dofinansowania z NFRZK w ramach priorytetu operacyjnego „II. Obiekty użyteczności publicznej”;
– Nr 10/2022 w sprawie dodatkowego terminu naboru wniosków o przyznanie dofinansowania z NFRZK na rok 2023 i na lata 2023–2024 lub 2023–2025 do zadań i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w obiektach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków a niewpisanych do rejestru zabytków nieruchomych;
– Nr 11/2022 w sprawie zmiany warunków udzielenia dofinansowania z NFRZK do realizacji projektu kluczowego NFRZK pod nazwą *Utworzenie Muzeum Polskiej Prowincji Dominikanów w części średniowiecznych i nowożytnych zabudowań klasztornych*;
– Nr 12/2022 w sprawie określenia wzorów formularzy wniosków o przyznanie dofinansowania z NFRZK;
– Nr 13/2022 w sprawie przyjęcia informacji o stanie na dzień 31 grudnia 2021 roku egzekucji nawiązek zasądzonych na rzecz SKOZK.

W dniu 11 lipca:

– Nr 14/2022 w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej NFRZK na lata 2022–2026;
– Nr 15/2022 w sprawie oceny realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa po pierwszym półroczu 2022 r. i niezbędnych korekt w planie;

- Nr 16/2022 w sprawie zwołania Zebrania Plenarnego w dniu 14 lipca 2022 r. i przyjęcia projektów dokumentów do przedłożenia na to posiedzenie;
- Nr 17/2022 w sprawie zawieszenia do dnia 31 grudnia 2022 r. naboru w trybie konkursowym wniosków o dofinansowania z NFRZK w ramach priorytetu operacyjnego „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej”;
- Nr 18/2022 w sprawie powołania zastępców przewodniczących Komisji Prawno-Organizacyjnej, Komisji Programowania i Oceny Realizacji oraz Komisji Finansowej SKOZK.

W dniu 6 września:

- Nr 19/2022 w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej NFRZK na lata 2022–2026;
- Nr 20/2022 w sprawie oceny realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa po pierwszym półroczu 2022 roku i niezbędnych korekt w planie;
- Nr 21/2022 w sprawie przywrócenia naborów w trybie konkursowym wniosków o dofinansowania z NFRZK w ramach priorytetów operacyjnych „II. Obiekty użyteczności publicznej” i „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej” wraz z wyznaczeniem dodatkowego terminu składania wniosków;
- Nr 22/2022 w sprawie zmian w *Regulaminie działań w zakresie informacji o wykorzystaniu środków z NFRZK*.

W dniu 26 października:

- Nr 23/2022 w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej NFRZK na lata 2022–2026;
- Nr 24/2022 w sprawie oceny realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa po trzech kwartałach 2022 r. i niezbędnych korekt w planie;
- Nr 25/2022 w sprawie założeń ramowych do projektu planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na rok 2023 ze środków NFRZK.

W dniu 28 listopada:

- Nr 26/2022 w sprawie sprostowania omyłki pisarskiej w Uchwale Nr 24/2022 Prezydium SKOZK z dn. 26 października 2022 r. ws. oceny realizacji planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa po trzech kwartałach 2022 r. i niezbędnych korekt w planie;
- Nr 27/2022 w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej NFRZK na lata 2022–2026;
- Nr 28/2022 w sprawie niezbędnych korekt w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa;
- Nr 29/2022 w sprawie składu osobowego zespołów sterujących priorytetów operacyjnych II–V NFRZK do spraw oceny wniosków o dofinansowanie zadań na rok 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych na lata 2023–2024 i 2023–2025.

W dniu 12 grudnia:

- Nr 30/2022 w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej NFRZK na lata 2022–2026;
- Nr 31/2022 w sprawie niezbędnych korekt w planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa.

1.5 Komisje problemowe i zespoły sterujące priorytetów operacyjnych

Komisje problemowe SKOZK, tj.:

- Komisja Programowania i Oceny Realizacji,
- Komisja Finansowa,
- Komisja Prawno-Organizacyjna,
- Komisja Ochrony Krajobrazu Kulturowego Krakowa,
- Komisja Inicjatyw Społecznych i Edukacji o Dziedzictwie Krakowa,
- Komisja Techniczno-Konserwatorska

powołane są do realizacji zadań przewidzianych w *Regulaminie SKOZK*, w tym przygotowywania

niezbędnych informacji, wniosków, analiz i opinii o projektach uchwał władz Komitetu.

Działalność **Komisji Programowania i Oceny Realizacji** opisana jest niżej w pkt 2.2 sprawozdania.

Działalność **Komisji Finansowej** opisana jest niżej w pkt 3 sprawozdania.

Zasadniczym zadaniem **Komisji Prawno-Organizacyjnej** SKOZK było czuwanie nad właściwą pod względem finansowym realizacją rocznego planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa.

W 2022 roku komisja zebrała się na sześciu posiedzeniach w dniach: 17 marca, 9 czerwca, 8 lipca, 2 września, 24 października i 24 listopada. Pracom komisji przewodniczył prof. dr hab. Piotr Dobosz. Funkcję zastępcy przewodniczącego komisji pełniła dr hab. Małgorzata Podrecka.

W 2022 roku przyjęty plan rzeczowo-finansowy korygowany był sześciokrotnie. Propozycje korekt opracowywane przez WRZKiDN MUW opiniowane były przez Komisję w zakresie wynikającym z tematyki jej działania, a następnie przedkładane Prezydium SKOZK do rozpatrzenia.

Komisja kontynuowała prace nad projektem uchwały w sprawie wprowadzenia zasady kadencyjności wyborów członków organów SKOZK, przedkładając odpowiednie propozycje Prezydium. Prace te będą kontynuowane.

Komisja Ochrony Krajobrazu Kulturowego Krakowa nie prowadziła w 2022 roku działalności. Po złożeniu 6 września 2021 roku rezygnacji z pełnienia funkcji przez dotychczasowego przewodniczącego Komisji stanowisko to pozostawało w 2022 roku nieobsadzone.

Komisję Inicjatyw Społecznych i Edukacji o Dziedzictwie Krakowa nie prowadziła w 2022 roku działalności.

Komisja Techniczno-Konserwatorska działa od 2021 roku. Podstawowym zadaniem Komisji jest opiniowanie na wniosek przewodniczącego lub Prezydium Komitetu rozwiązań konserwatorskich, technicznych, budowlanych i inżynierskich zawartych w wybranych wnioskach o przyznanie dofinansowania z NFRZK pod kątem efektywności proponowanych nakładów finansowych, a także propagowanie wiedzy o rozwiązaniach technicznych i konserwatorskich znajdujących zastosowanie w procesie rewaloryzacji zabytków. Skład komisji został określony uchwałą Prezydium w dniu 7 grudnia 2021 roku. Pracami Komisji kierowała **dr hab. Monika Bogdanowska**. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja zebrała się na 3 posiedzeniach:

- 21 stycznia Komisja w związku z możliwym wystąpieniem dysponenta zabytku o dofinansowanie z NFRZK dokonała oceny udostępionych SKOZK ekspertyz konstrukcyjnych dotyczących stanu technicznego i sposobu zabezpieczenia sklepienia Synagogi Izaaka. Omówiono problem wzmocnienia sklepienia, zabezpieczenia sztukaterii, rozchodzenia się ścian oraz stabilność konstrukcji więźby dachowej;
- 17 lutego Komisja zajęła się rekomendacjami dotyczącymi dalszego postępowania z poddanymi w roku 2021 konserwacji przedstawieniami figuralnymi autorstwa Stanisława Wyspiańskiego w prezbiterium kościoła Franciszkanów. Komisja zapoznała się z zamówionymi przez gospodarzy obiektu opiniami ekspertów zewnętrznych – pani Marty Romanowskiej oraz prof. dr hab. Wojciecha Bałusa, z rezultatami badań nad ikonografią dzieła Wyspiańskiego przeprowadzonych przez dr hab. Monikę Bogdanowską oraz z niezwykle złożoną historią wcześniejszych konserwacji malowideł, które podlegały daleko posuniętej degradacji niemal od chwili ich powstania. Komisja zarekomendowała przywrócenie scenom figuralnym wyrazu nadanego im przez Wyspiańskiego poprzez korektę efektów zakończonej konserwacji. Wnioski Komisji Techniczno-Konserwatorskiej były podstawą do przyjęcia stanowiska przez Prezydium SKOZK na posiedzeniu w dniu 10 czerwca i 27 września (zob. wyżej);
- 4 sierpnia Komisja zapoznała się na miejscu ze stanem zagrożenia zabytkowej Drogi Krzyżowej przy ul. Reformackiej. W toku wizji lokalnej wskazano gospodarzom obiektu – ojcom franciszkanom (reformatom) niezbędne do podjęcia działania, takie jak rozpoznanie architektoniczne i archeologiczne terenu oraz nawiązanie współpracy z zarządcą sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

W 2022 roku prowadziły w ramach SKOZK działalność **zespoły sterujące priorytetów operacyjnych NFRZK**. Działalność zespołów w zakresie rozpatrzenia wniosków o przyznanie dofinansowań na rok 2022 została opisana w sprawozdaniu z działalności SKOZK za rok 2021, natomiast w zakresie rozpatrzenia wniosków na rok 2023 opisana jest niżej w pkt 2.1 sprawozdania.

W 2022 roku działały w ramach SKOZK następujące **zespoły robocze** powołane do realizacji konkretnych zadań:

- **zespół do spraw rewaloryzacji ogrodów śródblokowych** powołany w celu inspirowania działań rewaloryzacyjnych w zakresie zieleni w otoczeniu kamienic w centrum miasta, w obrębie podwórzy i tzw. przedogródków. Pracami zespołu kierowała pani **Liliana Sonik**. Zespół spotkał się 1 września z partnerami ze strony Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie i Politechniki Krakowskiej celem omówienia stanu przygotowań do otwarcia wystawy plenerowej „Tajemnicze Ogody” (por. niżej pkt 1.6 sprawozdania);
- **zespół do spraw strategii SKOZK**, którego pracami kierował **prof. dr hab. Jacek Purchla**, odbył w 2022 roku 3 posiedzenia: 12 stycznia, 3 lutego i 28 lutego 2022 roku. Przebieg i rezultaty prac zespołu zostały szczegółowo opisane w sprawozdaniu z działalności SKOZK za rok 2021.

1.6 Współpraca instytucjonalna

W 2022 roku SKOZK kontynuował zawieranie porozumień o współpracy instytucjonalnej z podmiotami zaangażowanymi w ochronę dziedzictwa.

9 lutego 2022 roku podpisano porozumienie o współpracy z **Województwem Małopolskim**, które zawiera deklarację uwzględniania przez władze samorządowe Małopolski roli SKOZK przy tworzeniu założeń programów służących wsparciu odnowy zabytków województwa ze środków europejskich.

29 sierpnia 2022 roku zawarto porozumienie o współpracy z **Narodowym Instytutem Dziedzictwa**. Porozumienie zakłada współpracę Komitetu i Instytutu na polu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, w tym związanych z metodami postępowania z zabytkami oraz w zakresie dokumentowania i inwentaryzacji zabytków. Istotnym punktem porozumienia jest również prowadzenie wspólnych działań edukacyjnych i wymiana doświadczeń w obszarach związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami, w tym w szczególności związanych z problematyką negatywnego wpływu zmian klimatu na zabytki oraz właściwego z punktu zasad ochrony konserwatorskiej adaptowania dziedzictwa do tych zmian.

19 grudnia 2022 roku zawarto porozumienie o współpracy z **Gminą Miejską Kraków**. Porozumienie przewiduje wzajemne konsultowanie działań na rzecz zabytków na poziomie strategicznym oraz możliwość korzystania w miarę potrzeby z zaplecza eksperckiego i doradczego partnera. SKOZK i Miasto Kraków zobowiązały się również wymieniać wzajemnie informacjami o standardach prawnych i środkach nadzoru stosowanych przy udzielaniu dysponentom zabytków dotacji z przeznaczeniem na prace konserwatorskie i remontowe.

W ramach zawartych porozumień Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa włączał się w roku 2022 w działania o charakterze edukacyjnym, naukowym i popularnonaukowym. Objęły one m.in. udział w organizacji wystawy „Tajemnicze ogrody: zielone przestrzenie zabytkowego miasta w projektach studentów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie i Politechniki Krakowskiej”, która była otwarta dla zwiedzających w ogrodzie Wydziału Form Przemysłowych ASP przy ul. Smoleńsk 9 w dniach 25 października – 3 listopada 2022 roku.

Przewodniczący SKOZK Borysław Czarackiewicz objął patronatem konferencję naukową „Dziedzictwo kulturowe wobec zmian klimatycznych. Problemy hydrologiczne stanowisk archeologicznych i terenów zieleni”, zorganizowaną przez Politechnikę Krakowską oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa w dniach 14–15 listopada 2022 roku. W konferencji czynny udział wzięli członkowie Komitetu:

dr hab. Monika Bogdanowska, dr hab. Waldemar Komorowski i dr Krzysztof Wielgus. W ramach współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa pracownik Biura SKOZK dr Artur Chojnacki wygłosił 18 listopada 2022 roku prelekcję na temat misji i zasad działania SKOZK w kontekście wyzwań wynikających ze zmian klimatycznych dla odwiedzających Polskę przedstawicieli norweskiej Dyrekcji ds. Zarządzania Dziedzictwem Kulturowym.

W porozumieniu z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę dziedzictwa SKOZK zainicjował działania na rzecz zintensyfikowania – w charakterze tzw. dobrej praktyki – tworzenia indywidualnych planów ochrony najcenniejszych zabytków nieruchomości z terenu Krakowa na wypadek sytuacji kryzysowych. Celowi temu służyło zorganizowane 21 września 2022 roku przez SKOZK w formule okrągłego stołu spotkanie z przedstawicielami Narodowego Instytutu Dziedzictwa, służb konserwatorskich, organów zarządzania kryzysowego szczebla wojewódzkiego i miejskiego oraz archidiecezji krakowskiej.

1.7 Biuro SKOZK

Za obsługę organizacyjną Zebrania Plenarnego, Prezydium, komisji problemowych, zespołów sterujących priorytetów operacyjnych i zespołów roboczych Komitetu, za przygotowywanie projektów uchwał, dokumentów i korespondencji SKOZK, a także za nabór i weryfikację formalną wniosków o dofinansowania z NFRZK odpowiadało **Biuro SKOZK** finansowane ze środków Kancelarii Prezydenta RP.

Pracami Biura kierował dyrektor **Maciej Wilamowski**. W Biurze w dniu 31 grudnia 2022 roku zatrudnionych było na podstawie umowy o pracę 5 osób w ramach 5 etatów: 1 etatu dyrektora Biura, 3 etatów pracowników prowadzących bezpośrednią obsługę organizacyjną SKOZK, 1 etatu związanego z obsługą sekretariatu. Dwóch pracowników Biura posiadało stopień doktora nauk humanistycznych.

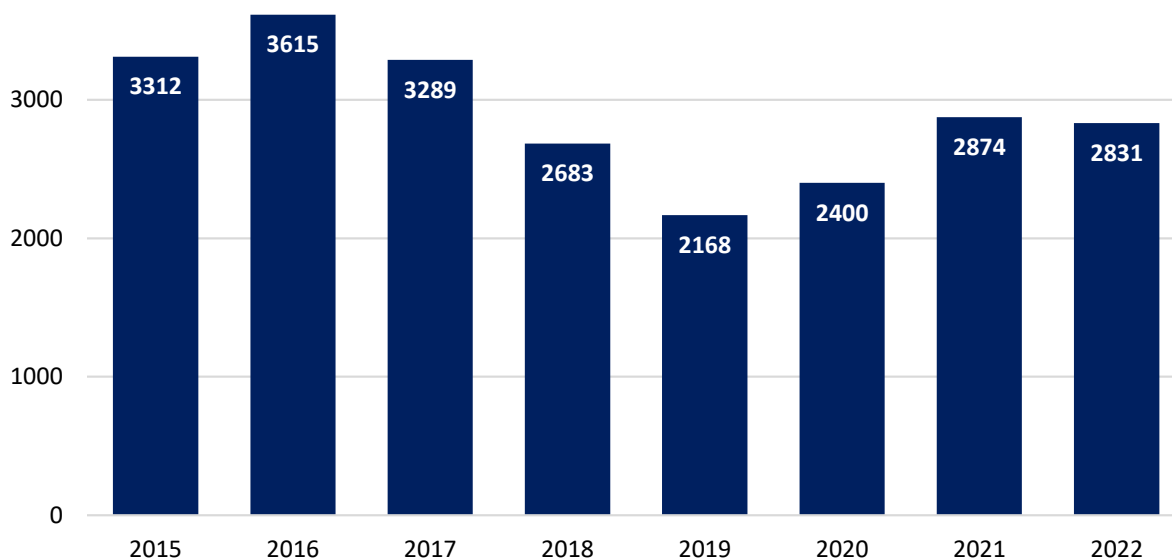
Biuro prawidłowo realizowało zadania, które wynikają z *Regulaminu Biura SKOZK* i bieżących zaleceń władz Komitetu i kierownictwa Kancelarii Prezydenta RP. Dyrektor Biura brał udział z głosem doradczym w posiedzeniach komisji, zespołów sterujących i zespołów roboczych, a pracownicy Biura pełnili funkcje ich sekretarzy.

Biuro odpowiadało za weryfikację pod względem formalnym wpływających wniosków o dofinansowania z NFRZK, prowadziło w tym zakresie korespondencję z wnioskodawcami i sporządzało rejestry wniosków.

W 2022 roku Biuro zorganizowało i obsłużyło 52 posiedzenia organów statutowych i innych ciał kolegialnych działających w ramach Komitetu oraz przygotowało projekty 40 uchwał i 57 załączników do uchwał, w tym dokonało opracowania i redakcji nowej wersji dokumentu *Program i kierunki działania SKOZK*. Sekretariat Biura zarejestrował w 2022 roku łącznie z wnioskami o dofinansowania 2831 pism przychodzących i wychodzących.

Pracownicy Biura SKOZK w 2022 roku wzięli udział w 53 komisjach konserwatorskich organizowanych w obiektach objętych dofinansowaniem z NFRZK (w 2021 roku – w 38).

Do zadań Biura SKOZK należała także opieka nad skarbonami NFRZK i prowadzenie za ich pomocą zbiórki publicznej zarejestrowanej w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji pod numerem 2015/4227/OR i nazwą „Na odnowę zabytków Krakowa – Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa”. Za opiekę nad skarbonami i prowadzenie zbiórki odpowiedzialny był pracownik Biura pan Michał Skoczylas. Dwie skarby zlokalizowane są od 1978 roku w Rynku Głównym i na Wawelu, trzecia od roku 2015 w terminalu Portu Lotniczego im. Jana Pawła II w Krakowie-Balicach, czwarta od 2017 roku na zewnętrznym dziedzińcu opactwa w Tyńcu. Środki zgromadzone w skarbonach w całości zasilają rachunek bankowy NFRZK. Wyniki finansowe zbiórki przedstawione są niżej w rozdziale 3 sprawozdania.

Wykres 1. Łączna liczba jednostek korespondencji przychodzącej i wychodzącej zarejestrowanych przez Biuro SKOZK w poszczególnych latach

Dyrektor Biura zgodnie z poleceniami kierownictwa Kancelarii Prezydenta RP brał udział w posiedzeniach komisji sejmowych i senackich poświęconych sprawozdaniu z realizacji budżetu w 2021 roku i projektowi ustawy budżetowej na rok 2023. Był także członkiem powołanego przez Prezydenta Miasta Krakowa zespołu opiniującego wnioski na rok 2023 o udzielenie dotacji celowej z budżetu Gminy Miejskiej Kraków z przeznaczeniem na prace przy zabytkach położonych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków i niestanowiących jej wyłącznej własności.

Działalność Biura SKOZK w zakresie informacji i edukacji opisana jest niżej w pkt 5.1 sprawozdania.

2. DZIAŁALNOŚĆ PROGRAMOWA I W ZAKRESIE OCENY REALIZACJI

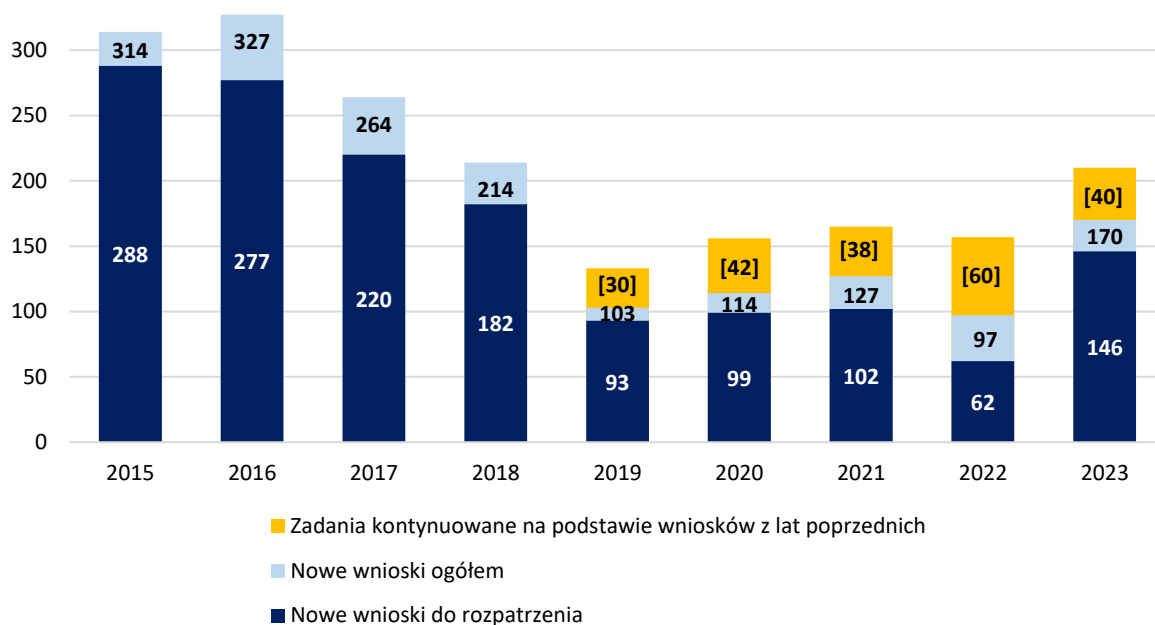
2.1 Działalność zespołów sterujących priorytetów operacyjnych

Działanie **zespołów sterujących priorytetów operacyjnych** NFRZK służyło przygotowaniu materiałów do projektu planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa w roku 2023 ze środków NFRZK. Celem pracy zespołów sterujących była ocena: zgłoszeń projektów kluczowych w ramach priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe” oraz ocena wniosków o dofinansowanie z NFRZK na rok 2023 i lata kolejne w trybie konkursowym (priorytety operacyjne II–V).

łącznie do SKOZK do 16 marca 2023 roku (tj. do dnia zamknięcia wszystkich rejestrów wniosków) wpłynęło 170 wniosków o przyznanie dofinansowania w roku 2023 i latach następnych: 9 wniosków w trybie projektów kluczowych (dotyczących projektów wybranych do finansowania w konkursie rozstrzygniętym 14 lipca 2022 roku), 149 wniosków w trybie konkursowym oraz 12 wniosków złożonych po 1 stycznia 2023 w trybie pozakonkursowym. Jednocześnie zapisy wieloletniej prognozy finansowej obligują SKOZK do objęcia finansowaniem 40 przedsięwzięć wieloletnich etapowanych przechodzących z lat ubiegłych. Zespoły sterujące priorytetów operacyjnych II–IV nie oceniały wniosków na rok 2023 złożonych w trybie pozakonkursowym, gdyż wnioski tego rodzaju podlegać będą rozpatrzeniu w trakcie roku w miarę wolnych środków NFRZK.

Analiza historyczna (zob. Wykres 2) wskazuje, że rok 2023 przyniósł wzrost ogólnej puli wniosków o dofinansowania. Wpływ na to miało dopuszczenie po raz pierwszy do możliwości ubiegania się o wsparcie NFRZK w ściśle określonym zakresie dysponentów obiektów figurujących wyłącznie w gminnej ewidencji zabytków (tj. nieposiadających indywidualnego wpisu do rejestru zabytków

nieruchomych). Z ogólnej liczby złożonych do 16 marca 2023 roku 170 wniosków o dofinansowanie na rok 2023 obiektów ewidencyjnych dotyczyło 40 wniosków.

Wykres 2. Liczba wniosków o przyznanie dofinansowania z NFRZK w poszczególnych latach według stanu z chwili przyjęcia rocznego planu rzeczowo-finansowego

Utrzymano w ramach priorytetów operacyjnych II–V obowiązujący od naboru wniosków na rok 2017 wymóg minimalnych kosztów netto zadań, poniżej których (za wyjątkiem sytuacji awaryjnych lub zadań projektowych) złożenie wniosku nie jest możliwe („II. Obiekty użyteczności publicznej”: 250.000,00 zł, „III. Obiekty sakralne”: 150.000,00 zł, „IV. Obiekty mieszkalne i usługowe”: 150.000,00 zł; „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej”: 10.000,00 zł dla obiektów cmentarnych i ich grup oraz 150.000,00 zł dla zespołów zieleni komponowanej). W odniesieniu do projektów kluczowych ustalone przez SKOZK dla konkursu przeprowadzonego w 2022 roku warunki brzegowe dotyczyły kwoty wnioskowanego dofinansowania do całości projektu, która musiała zawierać się między 2.000.000,00 zł a 7.500.000,00 zł.

Zespoły sterujące priorytetów operacyjnych NFRZK dokonywały oceny wniosków o dofinansowanie z NFRZK przedstawiając listy rankingowe wniosków i rekomendacje, w tym rekomendacje w sprawie przyznania na dane zadanie na wniosek beneficjenta dofinansowania z NFRZK w wysokości ponad 50% koniecznych nakładów. Podstawę pracy zespołów stanowił *Regulamin pracy zespołów sterujących priorytetów operacyjnych NFRZK* nadany Uchwałą Nr 12/2016 Prezydium SKOZK z dnia 2 lipca 2016 roku. Stosowane przez zespoły kryteria oceny punktowej określone są w uchwałach SKOZK o ustanowieniu wieloletnich prognoz finansowych NFRZK. Członkowie zespołów złożyli pisemne deklaracje bezstronności i poufności, a w przypadku powzięcia informacji o istnieniu okoliczności mogącej budzić uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności – pisemne oświadczenia o wyłączeniu się w odpowiednim zakresie z czynności zespołu.

2.1.1 Działalność zespołu sterującego priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe”

Zespół sterujący priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe” do rozpatrzenia zgłoszeń projektów kluczowych NFRZK na lata 2022–2024 działał w składzie: **Borysław Czarackziew – przewodniczący**, Iwona Gibas – członek zarządu Województwa Małopolskiego, Łukasz Kmita – wojewoda małopolski, prof. Grażyna Korpala – członek SKOZK, specjalista w zakresie konserwacji dzieł sztuki, dr hab. Bogusław Krasnowolski – zastępca przewodniczącego SKOZK, ks. Jacek Kurzydło – członek

SKOZK, dyrektor Muzeum Archidiecezjalnego Kardynała Karola Wojtyły w Krakowie, prof. dr hab. Jan Ostrowski – zastępca przewodniczącego SKOZK, Robert Piaskowski – pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. kultury, dr Andrzej Siwek – członek SKOZK, kierownik oddziału Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Krakowie, prof. dr hab. Andrzej Szczerski – zastępca przewodniczącego SKOZK, dr inż. arch. Piotr Turkiewicz – małopolski wojewódzki konserwator zabytków, Maciej Wilamowski – dyrektor Biura SKOZK.

W ramach naboru zgłoszeń projektów kluczowych NFRZK na lata 2022–2024 do SKOZK wpłynęły **34** zgłoszenia. Biuro SKOZK po przeprowadzeniu weryfikacji zgłoszeń (w tym pod kątem terminowości złożenia, poprawności, kompletności) zakwalifikowało do rozpatrzenia **33** zgłoszenia, **1** zgłoszenie zostało wycofane przez zgłaszającego. Łączne zapotrzebowanie na dofinansowania z NFRZK na lata 2022–2024 ujęte w 33 podlegających rozpatrzeniu zgłoszeniach wynosiło na początkowym etapie ich rozpatrywania 155.066.720,50 zł.

Zespół odbył 2 posiedzenia plenarne poświęcone ocenie zgłoszonych projektów (13 czerwca i 6 lipca 2022 roku).

Efektom prac zespołu sterującego była sporządzona 6 lipca 2022 roku lista rankingowa zgłoszeń projektów kluczowych na lata 2022–2024. Zespół rekomendował **9** zgłoszeń do uwzględnienia w wieloletniej prognozie finansowej, **5** zgłoszeń do umieszczenia na liście rezerwowej, a **19** zgłoszeniom nie udzielił rekomendacji do objęcia wieloletnią prognozą finansową NFRZK. Ostatecznie w wyniku uchwały Zebranie Plenarne SKOZK w dniu 14 lipca (zob. wyżej) przyrzeczeniem finansowania objęto 9 projektów, a 16 zgłoszeń umieszczono na liście rezerwowej.

W oparciu o wystawione przez SKOZK 9 promes finansowania promesobiorcy złożyli na 2022 rok 9 wniosków o udzielenie dofinansowania z NFRZK w ramach priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe”. Z uwagi na wcześniejsze rozstrzygnięcie konkursu wnioski te podlegały ocenie jedynie pod kątem poprawności formalnej.

2.1.2 Działalność zespołu sterującego priorytetu operacyjnego „II. Obiekty użyteczności publicznej”

Zespół sterujący priorytetu operacyjnego „II. Obiekty użyteczności publicznej” w zakresie rozpatrzenia wniosków o przyznanie dofinansowań z NFRZK do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025 działał w składzie: **dr hab. Bogusław Krasnowolski – przewodniczący**, dr Zbigniew Beiersdorf, dr Beata Biedrońska-Słota, dr hab. Monika Bogdanowska, dr hab. Andrzej Gaczoł, dr Łukasz Galusek, dr Jan Janczykowski, doc. dr hab. Roman Kozłowski, Aldona Sudacka, prof. dr hab. Andrzej Szczerski, prof. dr hab. Stanisław Waltoś, inż. arch. Jerzy Zbiegień – członkowie. Powołani w skład Zespołu Mikołaj Kornecki, prof. dr hab. Zdzisław Noga, prof. dr hab. Jacek Purchla i prof. dr hab. Jan Świąch nie wzięli udziału w jego pracach.

W ramach priorytetu operacyjnego wpłynęły do SKOZK w trybie konkursowym **43** wnioski, z czego Biuro SKOZK po przeprowadzeniu weryfikacji wniosków (w tym pod kątem terminowości złożenia, poprawności, kompletności) zakwalifikowało do rozpatrzenia **38** wniosków, **5** wniosków z powodów formalnych zwrócono wnioskodawcom bez rozpatrzenia.

Zespół odbył 2 posiedzenia poświęcone ocenie wniosków o dofinansowanie (9 i 16 marca 2023 roku).

Efektom prac zespołu sterującego jest przyjęta 16 marca 2023 roku lista rankingowa wniosków o przyznanie w ramach priorytetu dofinansowań do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025. Z uwagi na brak w wieloletniej prognozie finansowej alokacji wolnych środków na realizację w 2023 roku nowych zadań w ramach działania „II.1 Twierdza Kraków” nie tworzono osobnej listy rankingowej wniosków kwalifikujących się do tego działania.

Zespół rekomendował **11** zadań podlegających jego ocenie do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym, **11** zadań rekomendował do umieszczenia na liście rezerwowej, a **15** zadań nie zostało rekomendowanych do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym. **1** zadaniu zespół nie udzielił rekomendacji do umieszczenia w planie rzeczowo-finansowym z powodu wystąpienia okoliczności niepodlegających bezpośrednio ocenie w ramach przyjętych kryteriów punktacji.

2.1.3 Działalność zespołu sterującego priorytetu operacyjnego „III. Obiekty sakralne”

Zespół sterujący priorytetu operacyjnego „III. Obiekty sakralne” w zakresie rozpatrzenia wniosków o przyznanie dofinansowań z NFRZK do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025 działał w składzie: **dr hab. Bogusław Krasnowolski – przewodniczący**, dr hab. Andrzej Betlej, dr Beata Biedrońska-Słota, dr Paweł Boliński, Krzysztof Czyżewski, dr hab. Wojciech Drelicharz, prof. dr hab. Marcin Fabiański, prof. Grażyna Korpala, ks. dr Andrzej J. Nowobilski, Irena Palca, dr hab. Paweł Pencakowski, ks. prof. dr hab. Jacek Urban, dr hab. Marek Walczak, Emil Zaitz – członkowie. Powołany w skład Zespołu dr hab. Mieczysław Rokosz nie wziął udziału w jego pracach.

W ramach priorytetu operacyjnego wpłynęło do SKOZK w trybie konkursowym **31** wniosków. Biuro SKOZK po przeprowadzeniu weryfikacji wniosków (w tym pod kątem terminowości złożenia, poprawności, kompletności) zakwalifikowało do rozpatrzenia **27** wniosków, **4** wnioski z powodów formalnych zwrócono wnioskodawcom bez rozpatrzenia.

Zespół odbył 2 posiedzenia poświęcone ocenie wniosków o dofinansowanie (2 i 16 marca 2023 roku).

Efektom pracy zespołu sterującego jest przyjęta 16 marca 2023 roku lista rankingowa wniosków o przyznanie w ramach priorytetu dofinansowań do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025.

Zespół rekomendował 9 zadań do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym i 11 zadań do umieszczenia na liście rezerwowej, 6 zadaniom nie udzielił rekomendacji do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym. 1 zadaniu zespół nie udzielił rekomendacji do umieszczenia w planie rzeczowo-finansowym z powodu wystąpienia okoliczności niepodlegających bezpośrednio ocenie w ramach przyjętych kryteriów punktacji.

2.1.4 Działalność zespołu sterującego priorytetu operacyjnego „IV. Obiekty mieszkalne i usługowe”

Zespół sterujący priorytetu operacyjnego „IV. Obiekty mieszkalne i usługowe” w zakresie rozpatrzenia wniosków o przyznanie dofinansowań z NFRZK do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025 działał w składzie: **prof. dr hab. Jerzy Zdrada – przewodniczący**, dr Zbigniew Beiersdorf, dr hab. Monika Bogdanowska, dr Paweł Dettloff, prof. dr hab. Bogusław Dopart, dr hab. Waldemar Komorowski, dr Jan Janczykowski, arch. Krystyna Łyczakowska, prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk, Halina Rojkowska-Tasak, dr Andrzej Siwek, prof. dr hab. Krzysztof Stopka, dr Marta Urbańska, dr Krzysztof Wielgus – członkowie.

W ramach priorytetu operacyjnego wpłynęło do SKOZK w trybie konkursowym **65** wniosków. Biuro SKOZK po przeprowadzeniu weryfikacji wniosków (w tym pod kątem terminowości złożenia, poprawności, kompletności) zakwalifikowało do rozpatrzenia **50** wniosków, a **15** wniosków z powodów formalnych zostało zakwalifikowanych do zwrotu wnioskodawcom bez rozpatrzenia.

Zespół odbył 2 posiedzenia poświęcone ocenie wniosków o dofinansowanie (3 i 13 marca 2023 roku).

Efektom pracy zespołu sterującego jest lista rankingowa wniosków o przyznanie w ramach priorytetu dofinansowań do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025 z dnia 14 marca 2023 roku.

Zespół rekomendował **23** zadania do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym i **11** zadań do umieszczenia na liście rezerwowej, a **16** zadaniom nie udzielił rekomendacji do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym.

2.1.5 Działalność zespołu sterującego priorytetu operacyjnego „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej”

Zespół sterujący priorytetu operacyjnego „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej” w zakresie rozpatrzenia wniosków o przyznanie dofinansowań z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025 działał w składzie: **Michał Koziół – przewodniczący**, Irena Palca, Waław Passowicz, dr hab. Mieczysław Rokosz, Liliana Sonik, dr hab. Marian Wołkowski-Wolski, Elżbieta Wyszynska – członkowie.

W ramach priorytetu operacyjnego wpłynęło do SKOZK **10** wniosków. Biuro SKOZK po przeprowadzeniu weryfikacji wniosków (w tym pod kątem terminowości złożenia, poprawności, kompletności) zakwalifikowało **10** wniosków do rozpatrzenia.

Zespół odbył 1 posiedzenie poświęcone ocenie wniosków o dofinansowania (3 marca 2023 roku). Efektem prac zespołu sterującego są przyjęte 7 marca 2023 roku listy rankingowe wniosków o przyznanie w ramach priorytetu dofinansowań do zadań realizowanych w roku 2023 i przedsięwzięć wieloletnich etapowanych realizowanych w latach 2023–2025.

W ramach wniosków nieobjętych działaniami szczegółowymi zespół rekomendował do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym wszystkie **4** zadania podlegające jego ocenie. Podobnie w ramach listy rankingowej wniosków objętych działaniem „V.1 Cmentarz Rakowicki – księga historii Polski” zespół rekomendował wszystkie **6** zadań podlegających jego ocenie do uwzględnienia w planie rzeczowo-finansowym.

2.2 Działalność Komisji Programowania i Oceny Realizacji

Zasadniczym zadaniem Komisji Programowania i Oceny Realizacji było czuwanie nad właściwą pod względem merytorycznym realizacją rocznego planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa. Pracom komisji przewodniczył **dr hab. Bogusław Krasnowolski**.

W 2022 roku komisja zebrała się na 12 posiedzeniach w dniach: 18 marca, 11 kwietnia, 25 kwietnia, 24 maja, 6 czerwca, 8 lipca, 5 września, 10 października, 24 października, 28 października, 25 listopada, 2 grudnia.

W 2022 roku przyjęty plan rzeczowo-finansowy korygowany był sześciokrotnie. Propozycje korekt opracowywane przez WRZKiDN MUW opiniowane były przez Komisję w zakresie wynikającym z tematyki jej działania, a następnie przedkładane Prezydium SKOZK do rozpatrzenia. Realizując regulaminowy obowiązek czuwania nad właściwym przebiegiem prac finansowanych z NFRZK, członkowie komisji w 2022 roku uczestniczyli w komisjach typowania robót, przeglądu i oceny realizacji oraz odbiorów końcowych w poszczególnych obiektach. Dało to możliwość bieżącej kontroli przebiegu procesu inwestycyjnego oraz konsultacji wykonawców i inwestorów z ekspertami wchodzącymi w skład komisji. Ponadto członkowie komisji zbierali się doraźnie w związku z oceną stanu zachowania i potrzeb poszczególnych zabytków w perspektywie ich dalszej odnowy przy udziale środków NFRZK.

W okresie objętym sprawozdaniem przedstawiciele Komisji dokonali trzech wizytacji obiektów zabytkowych niezwiązanych z aktualnymi przeglądami trwających prac. 24 maja Komisja zapoznała się na miejscu z przebiegiem prac i potrzebami konserwatorskimi terenów pomilitarnych po zniszczonych elementach fortu przy Kopcu Kościuszki. 28 października przedstawiciele komisji zapoznali

się z efektami prac prowadzonych przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Parku im. W. Bednarskiego (zadanie własne, niedofinansowywane z NFRZK). Prowadzone prace oceniono pozytywnie. 2 grudnia Komisja spotkała się celem rozeznania dalszych potrzeb konserwatorskich w obrębie Domku Loretańskiego i ewentualnego udziału SKOZK w zadaniach rewaloryzacyjnych na terenie tego zespołu w porozumieniu z gospodarzem obiektu – Klasztorem Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów. Trzy posiedzenia komisji (11 kwietnia, 25 kwietnia i 10 października) poświęcone były omówieniu postulatów pilnych działań interwencyjnych.

2.3 Realizacja planu odnowy zabytków Krakowa na rok 2022 ze środków NFRZK

2.3.1 Założenia strategiczne

Podstawowe założenia strategiczne odnowy zabytków Krakowa w roku 2022 zawarte były w dokumencie *Program i kierunki działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa* (Uchwała Nr 7/2022 SKOZK z dnia 28 marca 2022 roku). Zgodnie z tym dokumentem w doborze zadań do planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK Komitet dokonywał oceny wartości proponowanych zadań pod kątem zabytkowej i historycznej wartości obiektu i jego wyposażenia, autentyczności zabytkowej substancji i konstrukcji, stanu zachowania (przy priorytetowym traktowaniu zabytków szczególnie zagrożonych), możliwości współpracy z beneficjentem (preferując zadania realizowane przy znaczącym wkładzie finansowym inwestora), a także pod kątem stopnia zaawansowania prac, traktując preferencyjnie zadania kontynuowane. Nowo przyjęta strategia SKOZK położyła ponadto nacisk na kwestię ochrony genius loci poszczególnych zabytków i całych zespołów urbanistycznych – zespołu materialnych i niematerialnych właściwości danych miejsc wpływających na ich społecznie utrwalony odbiór emocjonalny i intelektualny. Kryterium ochrony genius loci zostało zastosowane po raz pierwszy do oceny wniosków w 2022 roku w ramach konkursu na projekty kluczowe NFRZK.

Zarazem zgodnie z przyjętą strategią Komitet oceniał wnioskowane zadania także pod kątem rangi poszczególnych zabytków w ujętych hierarchicznie kompozycjach urbanistycznych, wśród których najwyższą wartość zachowują zespoły objęte wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO (Wawel, historyczne centrum Krakowa w obrębie Plant, Kazimierz i Stradom). Niższą wagę w tym kryterium przypisano pozostałym obszarom uznanym za pomniki historii (w zakresie wpisów na listę pomników historii dokonanych zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 1994 roku i rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2017 roku: terenom pomiędzy Plantami a drugą obwodnicą, osiemnastowiecznemu Podgórzu, dawnemu przedmieściu Wesoła, Kopcu Kościuszki z otoczeniem i opactwu Benedyktynów w Tyńcu), najniższą zaś wagę enklawom na obrzeżach miasta związanym z dawnymi układami wiejskimi, relikdami wiejskiego krajobrazu, zespołami rezydencjonalnymi i sakralnymi oraz zespołami fortecznymi, a także z wybitnymi realizacjami architektonicznymi XX wieku.

Przyjęte założenia strategiczne znalazły swoje odzwierciedlenie w zasadach oceny wniosków przez zespoły sterujące. W przypadku zadań związanych z zabytkowymi budynkami (priorytety II i III), a także z zespołami zieleni komponowanej (priorytet V) przedmiotem oceny eksperckiej (stanowiącej do 65% ogółu punktów możliwych do otrzymania przez wniosek) była wartość artystyczna, historyczna lub naukowa chroniona w ramach danego zadania (do 25% punktów), konieczność wykonania prac wynikająca ze stanu substancji zabytkowej (do 20% punktów) i ranga obiektu w układzie urbanistycznym (do 20% punktów). Dla tego ostatniego kryterium przyjęto zróżnicowane górne i dolne limity punktacji dla poszczególnych obszarów – przy zachowaniu preferencji dla Wawelu, Starego Miasta i Kazimierza, niższym dolnym limicie punktacji dla obszarów położonych poza obrębem wpisu na listę UNESCO, lecz w granicach pomników historii, oraz najniższym zakresie możliwej punktacji dla enklaw zabytkowych poza obszarami pomników historii. Na podstawie doświadczeń

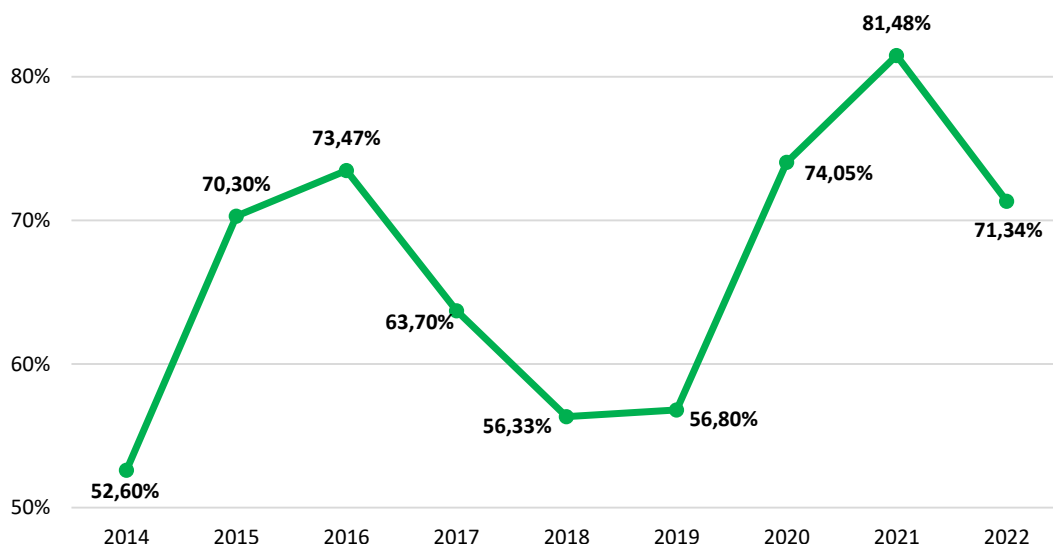
lat poprzednich w roku 2019 Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa postanowił wprowadzić odrębny system punktacji eksperckiej dla wniosków rozpatrywanych w ramach priorytetu „IV. Obiekty mieszkalne i usługowe”, zakładający ocenę wartości artystycznej, historycznej lub naukowej chronionej wnioskowanym zadaniem (do 25% punktów), konieczności wykonania prac wynikającej ze stanu substancji zabytkowej (do 25% punktów), rangi obiektu w układzie urbanistycznym (do 10% punktów) i zgodności wnioskowanego zadania z założeniami strategicznymi zawartymi w *Programie i kierunkach działania SKOZK* (do 5% punktów). Ocena wniosków rozpatrywanych we wszystkich priorytetach uwzględnia także obiektywną ocenę parametryczną (do 35% możliwych do otrzymania przez wniosek punktów, z czego 5% w przypadku objęcia obiektu finansowaniem z NFRZK w dwóch poprzednich latach oraz do 30% za zadeklarowany wkład własny – proporcjonalnie do jego wysokości).

W przeprowadzonym w 2022 roku konkursie dotyczącym priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe” przyjęto nieco odmienny zestaw kryteriów. Ocena ekspercka obejmowała ocenę wartości artystycznej, historycznej lub naukowej obiektu (do 40% punktów), kompleksowości projektu (do 15% punktów), roli projektu w zachowaniu genius loci (do 10% punktów) oraz ocenę strategiczną (do 5% punktów). Ocena parametryczna obejmowała wkład własny (do 20% punktów), a z uwagi na specyfikę konkursu polegającą na możliwości zgłaszania przedsięwzięć znajdujących się dopiero na etapie przedprojektowym lub projektowym – także stopień przygotowania przedsięwzięcia do realizacji (do 10% punktów).

Plan rzeczowo-finansowy odnowy zabytków Krakowa zgodnie z przyjętą praktyką realizowano w podziale na priorytety i działania. Alokacje finansowe do poszczególnych priorytetów i działań ustalane były kwotowo w aktualizowanej na bieżąco wieloletniej prognozie finansowej NFRZK. W 2022 roku dofinansowania z NFRZK udzielane były w ramach następujących priorytetów i działań:

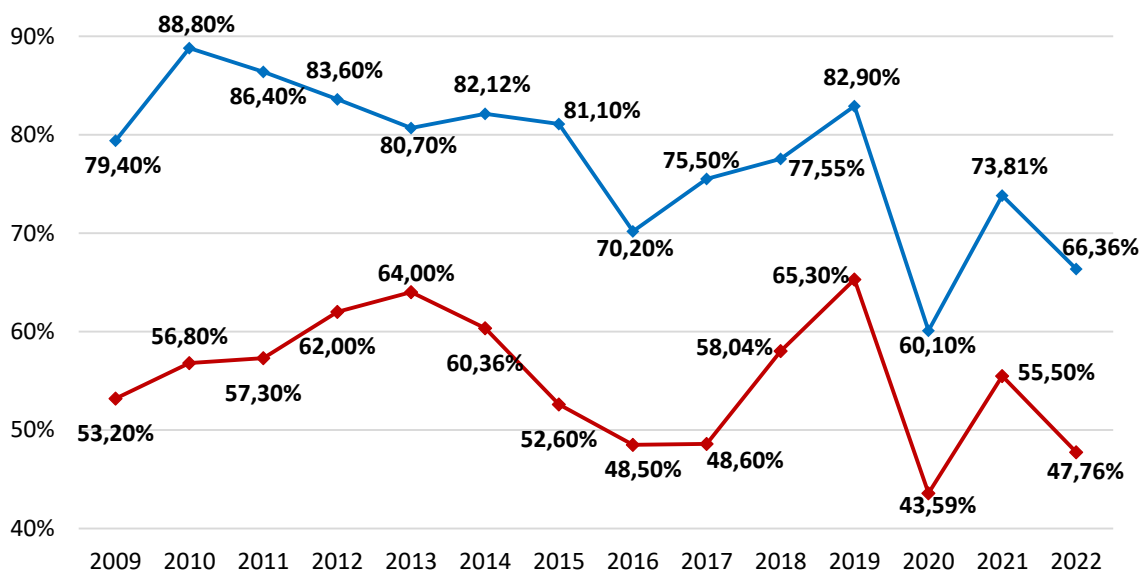
- **Priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe”;**
- **Priorytetu operacyjnego „II. Obiekty użyteczności publicznej”,** zawierającego działanie „II.1 Twierdza Kraków”;
- **Priorytetu operacyjnego „III. Obiekty sakralne”;**
- **Priorytetu operacyjnego „IV. Obiekty mieszkalne i usługowe”;**
- **Priorytetu operacyjnego „V. Kaplice grobowe, nagrobki, pomniki cmentarne i zespoły zieleni komponowanej”,** zawierającego działanie „V.1 Cmentarz Rakowicki – księga historii Polski”.

Jak wynika z raportowanego Ministerstwu Finansów corocznie miernika wykonania budżetu zadaniowego o nazwie „Liczba zadań objętych finansowaniem z NFRZK w stosunku do zgłoszonych potrzeb”, liczba zadań objętych ostatecznie finansowaniem w ramach planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa na 2022 rok odpowiadała 71,34% liczby wniosków o dofinansowanie obejmujących rok 2022. Należy podkreślić, że miernik ten bazując na prostym porównaniu liczby wniosków z liczbą dofinansowanych zadań nie odwzorowuje precyzyjnie stopnia zaspokojenia potrzeb w zakresie rewaloryzacji zabytków Krakowa. Wynika to z pominięcia przy konstruowaniu miernika faktu, że w wielu przypadkach zadania wprowadzane są do planu NFRZK w postaci odpowiadającej jedynie części zakresu finansowo-rzeczowego ujętego we wniosku. Na poziom miernika w poszczególnych latach wpływa także to, w jakim zakresie danego roku dotyczą potrzeby zgłaszane w latach poprzednich w ramach wniosków o dofinansowanie projektów kluczowych lub przedsięwzięć wieloletnich etapowanych. I tak w latach 2017–2019 na obniżenie poziomu miernika wpływ miał jednorazowy napływ zapotrzebowań na te lata w ramach prowadzonego w 2016 roku konkursu dotyczącego projektów kluczowych. Z upływem 2019 roku zgłoszone w tym konkursie potrzeby przestały być uwzględniane przy obliczeniu miernika, co przy jednoczesnym braku kolejnego konkursu dotyczącego projektów kluczowych spowodowało w latach 2020 i 2021 wzrost statystycznego poziomu zaspokojenia potrzeb.

Wykres 3. Miernik wykonania budżetu zadaniowego „Liczba zadań objętych dofinansowaniem z NFRZK w stosunku do zgłoszonych potrzeb” w poszczególnych latach

Na zadania zrealizowane na obszarach uznanych za pomniki historii przeznaczono w 2022 roku z NFRZK **20.939.030,42 zł**, tj. **69,71%** ogółu wydatkowanych środków Funduszu. Z tej sumy 19.933.609,27 zł, tj. **66,36%** ogółu wydatkowanych środków Funduszu, przypadło na historyczne centrum miasta uznane za pomnik historii w 1994 roku. W stosunku do poprzedniego roku wskaźnik ten wykazał zatem spadek (zob. Wykres 4), co należy wiązać z przeznaczeniem w roku 2022 dużej części wydatków NFRZK na zadania realizowane w zabytkach mających bardzo wysoką wartość zabytkową, lecz zlokalizowanych poza ścisły centrum miasta (zespoły klasztorne Benedyktynów – odrębny pomnik historii, Cystersów, Kamedułów, Norbertanek, forty Twiedzy „Kraków”, zespół szpitalnego miasta-ogrodu w Kobierzynie).

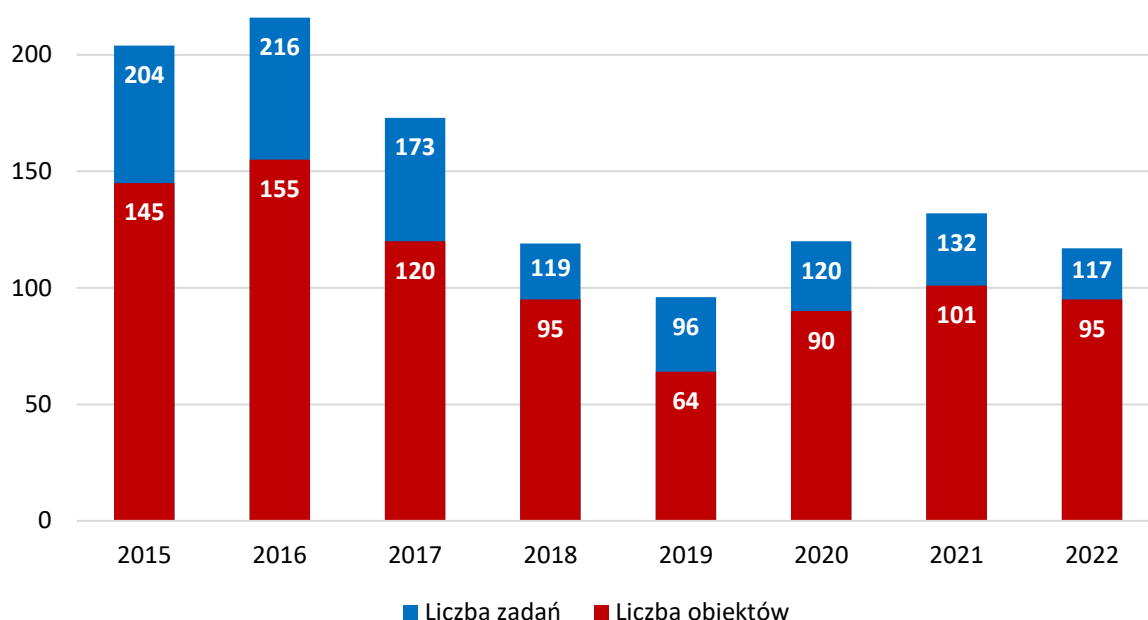

Wykres 4. Udział wydatków z NFRZK na prace w obiektach zlokalizowanych na terenie objętym wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz na obszarze pomnika historii „Kraków – historyczny zespół miasta” w skali wszystkich wydatków NFRZK w poszczególnych latach

Z kolei na zadania realizowane w centralnej części pomnika historii, stanowiącej od 1978 roku przedmiot wpisu na **Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO**, przeznaczono z NFRZK w 2022 roku kwotę **14.345.454,89 zł**, tj. **47,76%** ogółu wydatków. Z przyczyn analogicznych jak w przypadku pomników historii nastąpił tu zatem w stosunku do roku poprzedniego spadek udziału procentowego w ogólnej sumie nakładów (zob. Wykres 4).

2.3.2 Osiągnięte rezultaty konserwatorskie

W roku 2022 zrealizowano przy udziale środków NFRZK 117 zadań w 95 obiektach zabytkowych (w rozumieniu pozycji w rejestrze zabytków nieruchomości, tj. niezależnie od faktycznej liczby budowli objętych ochroną na podstawie jednego wpisu do rejestru zabytków). Porównując te dane z danymi z lat poprzednich (zob. wykres 5) uwagę zwraca niewielki spadek obu wskaźników w porównaniu do roku 2021. Taki stanu rzeczy można przypisać spadkowi w 2022 roku w stosunku do roku poprzedniego liczby nowych wniosków o dofinansowania, na co wpływ miała zapewne pandemia Covid-19 oraz niepewności inwestorów związana z gwałtownym wzrostem cen energii oraz materiałów i usług budowlanych.

Wykres 5. Liczba obiektów i zadań objętych dofinansowaniem z NFRZK w poszczególnych latach

Do **najważniejszych rezultatów** prac konserwatorskich zrealizowanych w 2022 roku przy udziale dofinansowań z NFRZK należy zaliczyć:

- w **kaplicy króla Jana Olbrachta** w archikatedrze wawelskiej zakończenie kompleksowej konserwacji wnętrza i towarzyszących jej badań archeologicznych. Udało się zlokalizować komorę grobową przy południowej ścianie kaplicy – domniemane miejsce pochówku króla. Stan wnętrza komory, wypełnionego rumowiskiem drewnianych elementów rusztowania murarskiego, udokumentowano endoskopowo. Od eksploracji komory zgodnie z decyzją władz konserwatorskich odstąpiono z uwagi na wymuszony lokalizacją grobu silnie inwazyjny, naruszający konstrukcję komory oraz sąsiedniego ołtarza charakter takiego działania. W toku badań archeologicznych odkryto w obrębie kaplicy także relikty katedry romańskiej, pochówek mężczyzny z XIV wieku, a w centralnym miejscu przed nagrobkiem króla komorę z pochówkiem kobiety z XVI wieku;
- w dawnej **kaplicy św. Mikołaja** w archikatedrze wawelskiej, pełniącej obecnie funkcję sieni kapitularskiej, zakończenie kompleksowej konserwacji wnętrza. Zlokalizowano relikty dwóch ostro-

- łukowych, gotyckich arkad, z relikdami średniowiecznych tynków w glicach. Na ścianie północnej odsłonięto lewą połowę gotyckiego, wysokiego, ostrołukowego portalu okiennego z piaskowca, zniszczonego częściowo w ramach barokowej przebudowy. W południowym narożu ściany wschodniej rozszerzono dotychczasową ekspozycję materiału kamiennego o proveniencji romańskiej o nowo odkryte fragmenty wątku;
- w **bazylice Mariackiej** zakończenie trzyletnich prac konserwatorskich przy zespole kamiennych epitafiów na zewnętrznych ścianach prezbiterium – dokumentach życia społecznego i duchowego dawnego Krakowa. Zabiegom konserwatorskim poddana została m.in. tablica upamiętniająca króla Jana III Sobieskiego w 200. rocznicę odsieczy wiedeńskiej dłuta Piusa Welońskiego;
 - w **tw. Klasztoru** w zespole **Muzeum Książąt Czartoryskich** zakończenie realizacji głównych zakresów prac konserwatorskich w obrębie stolarki okiennej i drzwiowej, parkietów, historycznego wyposażenia, elewacji zewnętrznych i dziedzińca oraz remontu zabytkowej studni na dziedzińcu;
 - w kościele **Paulinów na Skałce** zakończenie trzyletnich prac remontowo-konserwatorskich w obrębie reliktdów zabudowy gotyckiej przy południowej ścianie kościoła. Efektem prac jest odtworzenie i zabezpieczenie murów z kamienia wapiennego. Zakończono również trwający dwa lata remont konserwatorski elewacji wschodniej z wieżami oraz remont konserwatorski elewacji zachodniej kościoła przywracając oryginalną kolorystykę świątyni;
 - w **willi „Kossakówka”** w ramach projektu kluczowego NFRZK sporządzenie projektu budowlanego remontu generalnego i adaptacji obiektu na Muzeum Rodziny Kossaków. Otwiera to drogę do rozpoczęcia w willi w 2023 roku szeroko zakrojonych prac remontowo-konserwatorskich.

W roku 2022 zrealizowano przy udziale dofinansowań z NFRZK prace w wielu innych obiektach zabytkowych na terenie miasta.

W zespole **Zamku Królewskiego na Wawelu** zakończono dwuletnie prace zabezpieczające przy południowym obramieniu dziedzińca zewnętrznego. Rozpoczęto konserwację attyki kurtyny południowej rezydencji królewskiej i remont położonej w narożniku dziedzińca arkadowego Małej Baszty. W ramach I etapu realizacji projektu kluczowego w **archikatedrze wawelskiej** rozpoczęto konserwację pochodzącego z XVIII wieku hełmu Wieży Zegarowej.

W obrębie dawnego Okołu została poddana konserwacji południowa elewacja gotyckiego kościoła św. Idziego, co zakończyło trwające od 2018 roku prace przy elewacjach i dachach świątyni. W **Muzeum Archidiecezjalnym Kardynała Karola Wojtyły przy ul. Kanoniczej 19** zostały zabezpieczone i zakonserwowane drewniane balkony nad dziedzińcem. W **klasztorze Sióstr Klarysek przy ul. Grodzkiej 54** rozpoczęto prace w refektarzu klasztornym, poddając konserwacji dekorację malarską sufitu, fasety i profilowanego gzymsu. Przywrócona została oryginalna kolorystyka plafonu głównego oraz pozostałych płaszczyzn, scalono kolorystycznie przedstawienia Czterech Ewangelistów oraz ucztyleniono iluzjonistyczne elementy architektoniczne.

W **kościelnie św. Piotra i Pawła** przystąpiono do konserwacji zachowawczej barokowych oryginałów figur Dwunastu Apostołów po przeszło pół wieku od ich usunięcia sprzed fasady świątyni. Pierwszy etap prac objął siedem figur. Ponadto kontynuowano prace archeologiczne i roboty zabezpieczające w obrębie przejścia łączącego wirydarz świątyni z dziedzińcem przed Collegium Broscianum UJ. Prace te związane są z przystosowaniem krypt kościoła do potrzeb **Panteonu Narodowego**. W toku badań rozpoznano plan odsłanianej systematycznie od kilku lat jednoprzestrzennej, wymurowanej z kamienia kamienicy z końca XIII w. Jest to najstarsza murowana budowla świecka odsłonięta na terenie dawnego Okołu. Poniżej poziomu użytkowego kamienicy odsłonięto fragment starszej od niej pracowni rogowniczej. W sąsiednim **Collegium Broscianum UJ** wykonano kolejny etap remontu elewacji oraz wzmocniono konstrukcje ścian. W **kamienicy przy ul. Grodzkiej 44 i ul. Senackiej 10** zakończyły się prace przy XIX-wiecznych polichromiach, obejmujące m.in. odsłonięcie i konserwację polichromii neogotyckiej w pomieszczeniach na pierwszym piętrze.

W prezbiterium **kościół Franciszkanów** zakończono trzyletnią konserwację ramion transeptu i prezbiterium z polichromiami projektu Stanisława Wyspiańskiego. Etap prac zrealizowany w 2022 roku objął ramię południowe transeptu. Przystąpiono również do konserwacji 21 obrazów stanowiących stałe wyposażenie wnętrz klasztornych (zakończono prace przy trzech obrazach z XVII i XVIII w.). W zespole zabudowań uniwersyteckich prowadzono prace w **Collegium Maius** (kontynuacja remontu dachu wraz z ogniomurami i kominami), **Collegium Novum** (remont sal na I i II piętrze, w tym dziekanatu Wydziału Historycznego), **Collegium Kołłątaja** (zakończenie trzyletniego cyklu prac przy odtworzeniu stolarki okiennej), **Pałacu Larischa** (zakończenie dwuletniego remontu elewacji od strony ul. Brackiej), **Collegium Wróblewskiego** (wykonanie izolacji przeciwwilgociowej). W **kolegiacie św. Anny** rozpoczęto prace konserwatorskie i izolacyjne w obrębie dolnego pasa elewacji zachodniej i frontowej.

W obrębie historycznego centrum miasta prowadzono prace w szeregu zabytkowych budowli świeckich i sakralnych. W **kamienicy Arcybractwa Miłosierdzia** wykonano remont konserwatorski elewacji od strony południowo-zachodniej podwórka kamienicy wraz ze wzmocnieniem konstrukcyjnym ściany granicznej. Rozpoczęto również remont konserwatorski elewacji tylnych **kamienicy „Pod Blachą”** przy Rynku Głównym 29. Prace konserwatorskie w obrębie elewacji prowadzono także w kamienicach przy **ul. Jagiellońskiej 12, ul. św. Anny 5, ul. św. Krzyża 1.**

W północnej części Starego Miasta, w należącej do Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa **kamienicy Klemensa Bąkowskiego** przy ul. św. Jana 12 w ramach prac konserwatorskich w sali plenarnej na I piętrze odkryto wążek XIV-wiecznego muru ceglanego związany z pierwotną kamienicą gotycką. Pracom konserwatorskim poddano ceramiczny piec kaflowy, została odkryta i przywrócona dekoracja malarska w części sali odczytowej od strony ul. św. Jana. W **Barbakanie** zakończono trwające trzy lata prac konserwatorskich przy balkonie wewnętrznym wraz z konsolami.

Na terenie dawnego miasta Kazimierza pracami objęto zabytki wielowiekowego współistnienia społeczności chrześcijańskiej i żydowskiej. W gotyckim **kościół św. Katarzyny** w zespole klasztorным Augustianów kontynuowano remont konserwatorski ceglanej elewacji zachodniej świątyni wraz z oknem witrażowym. W gotyckim **kościół Bożego Ciała** kontynuowano konserwację wyposażenia wnętrza świątyni, przywracając, po usunięciu wtórnych przemalowań, pierwotny wyraz estetyczny barokowych ołtarzy św. Michała Archanioła i Bożego Miłosierdzia. W **klasztorze Kanoników Regularnych Laterańskich** przy kościół Bożego Ciała rozpoczęto zaplanowane na trzy lata prace przy restauracji podcieni wewnętrznego dziedzińca klasztoru. W **Synagodze Tempel** kontynuowano wzmocnianie słupów galerii wewnętrznej. Natomiast w **Domu Zakonnym Zgromadzenia Sióstr Albertynek** przy ul. Krakowskiej 47 przeprowadzono remont konserwatorski elewacji frontowej.

Prace z udziałem finansowym NFRZK prowadzono także w obrębie tej części historycznego centrum Krakowa – pomnika historii, która jest położona poza obszarem wpisanym na listę UNESCO. W kaplicy Matki Bożej Bolesnej w **kościół św. Mikołaja** odkryto rozległe powierzchnie średniowiecznych tynków z wążkami, gotyckie polichromowane zacheusze, gotyckie monochromie oraz relikty najstarszej, romańskiej elewacji kościoła. W prezbiterium kościoła drugi rok kontynuowano prace konserwatorskie przy stallach północnych. Pracami dofinansowanymi z NFRZK objęto również konserwację stałego wyposażenia **klasztoru Sióstr Karmelitanek Bosych** przy ul. Kopernika 44.

Na obszarach zabytkowych układów urbanistycznych Nowy Świat, Piasek, Kleparz i Wesola wchodzących w skład pomnika historii, kontynuowano zadania w budynkach użyteczności publicznej, w tym w gmachach szkolnych z okresu autonomii galicyjskiej przy ul. **Lubomirskiego 19–21** i ul. **Topolowej 20–22**. Zakończono trzyletni cykl prac przy części stolarki okiennej **domu ubogich im. Helclów** oraz prace o podobnym charakterze w **dawnej Akademii Handlowej** przy ul. Kapucyńskiej 2. W secesyjnym **Domu Technika** przy ul. **Straszewskiego 28** wykonano remont dachu. Na szczególne podkreślenie zasługują efekty prac w **klasztorze Kapucynów**. Zakończono tam prace konserwatorskie we wnętrzach Kaplicy Loretańskiej połączone z przystosowaniem kaplicy do ekspozycji barokowego sepetu

przekazanego królowi Janowi III Sobieskiemu przez papieża Innocentego XI dla uczczenia zwycięstwa w bitwie pod Wiedniem w 1683 roku. Na górnych partiach ścian, sklepieniach i łukach arkad w krużgankach kaplicy odkryto relikty malowideł ściennych z XVIII wieku. Malowidła przedstawiają sceny z życia Maryi, a ich autorstwo można wiązać z warsztatem Andrzeja Radwańskiego (1711–1762). Zachowane dzieła zostały odsłonięte i zabezpieczone. Na omawianym tu obszarze przeprowadzono również remonty konserwatorskie elewacji zabytkowych kamienic (**róg ul. Krupniczej 12 / Loretańskiej 2, róg ul. Michałowskiego 2 / ul. Karmelickiej 42**).

Na terenie dawnego miasta Podgórze wchodzącym w skład pomnika historii dofinansowanie z NFRZK przyznano na remont konserwatorski uszkodzonych fragmentów pokrycia dachów oraz hełmów wież w **kościelach pw. św. Józefa** przy ul. Zamoyskiego 2. W **szkole muzycznej przy ul. Józefińskiej 10** zakończono trwający dwa lata remont wnętrza.

Prace prowadzono również w zabytkowych obiektach położonych poza historycznym centrum miasta. W **zespole klasztorным Sióstr Norbertanek** na Zwierzyńcu kontynuowano prace w krużgankach północnej kościoła polegające na zabezpieczeniu przeciwwilgociowym. Wsparciem NFRZK zostało objęte także sporządzenie projektu renowacji nawierzchni dziedzińca wewnętrznego po wschodniej stronie klasztoru, do którego prowadzi brama wjazdowa od strony rzeki Rudawy. Otwiera to możliwość zrealizowania w latach kolejnych dużego przedsięwzięcia przywracającego utracone walory użytkowe jednego z największych w południowej Polsce dziedzińców pokrytych historyczną nawierzchnią z kamienia wapiennego. W **zespole szpitalnym miasta-ogrodu w Krakowie-Kobierzynie** kontynuowano wstępne prace remontowe w oczekującym na nadanie nowej funkcji budynku nr 31 oraz wykonano remont dachu i odwodnienia budynku nr 20. Kontynuowano kosztowne prace konserwatorskie przy rozległych elewacjach dawnej Szkoły Podchorążych w Łobzowie zawierającej w swoich murach pozostałości dawnej rezydencji podmiejskiej królów Polski. Prace konserwatorskie były prowadzone we wnętrzach **kościół klasztornych Kamedułów na Bielanych** (prezbiterium i nawa główna) i **Cystersów w Mogile** (kaplica Krzyża Świętego i północne kaplice bliźnie). Kontynuowano odnowę objętego niedawno ścisłą ochroną konserwatorską osiedla willowego z początku XX wieku na Salwatorze (prace przy elewacjach budynków przy **ul. Gontyna 10** i **ul. Anczyca 7**). W 2022 roku wykonano konserwację kapliczki św. Stanisława będącej pozostałością założenia dworskiego w Toniach (dzięki dofinansowaniu przywrócono jej pierwotny cokół). Dofinansowaniem objęto również prace awaryjne polegające na wymianie poszycia dachowego nad nawą główną i zakrytą cennego przykładu modernistycznej architektury sakralnej – **kościół Matki Bożej Zwycięskiej przy ul. Zakopiańskiej 86**.

W **zespole opactwa Benedyktynów w Tyńcu** wpisanym w 2017 roku na listę pomników historii zakończono cykl trzyletnich prac konserwatorskich przy architekturze i wystroju kościoła oraz rozpoczęto planowane na kolejne trzy lata prace przy rekonstrukcji renesansowych organów wraz z emporą w prezbiterium. W toku prowadzonych w 2022 roku prac odsłonięto historyczne wejście na chór organowy, wykonano pełną konserwację zachowanych elementów rzeźb aniołów z empory, wykonano również pełną rekonstrukcję płyty balkonowej oraz profili gzymsów i balustrady. W ramach realizacji I etapu projektu kluczowego NFRZK poddano konserwacji pięć późnomanierystycznych obrazów ze stall po stronie południowej prezbiterium kościoła klasztornego.

Dofinansowaniem NFRZK w roku 2022 objęto również kolejne etapy prac w położonych poza centrum miasta zabytkach budownictwa drewnianego – **kaplicy św. Małgorzaty na Salwatorze** z końca XVII wieku, w pochodzącym z XIX wieku **domu młynarza w Mogile** przy ul. Klasztornej 11a oraz w **kościelach św. Bartłomieja Apostoła** w Mogile wzniesionym w pierwotnym kształcie w XV wieku.

Dzięki dofinansowaniu NFRZK prowadzono w roku 2022 prace w zabytkach fortecznych dawnej austriackiej Twierdzy Kraków. Zadania związane z tą grupą zabytków od 2013 roku wydzielone są w rocznych planach rzeczowo-finansowych odnowy zabytków Krakowa do odrębnego działania szczegółowego w ramach priorytetu operacyjnego „II. Obiekty użyteczności publicznej”. Prace o najszerzym zakresie prowadzone były w zespole **Fortu nr 2 „Kościuszko”** u stóp Kopca Kościuszki

objętym w 2017 roku wpisem na listę pomników historii. Kontynuowano prace przy Bastionach I-III i odsłoniętych reliktach hangaru artyleryjskiego. Zakończono również remont elewacji neogotyckiej kaplicy bł. Bronisławy projektu Feliksa Księżarskiego oraz koszar szyjowych, bastionu IV i kurtyny III-IV. Zakończono również remont generalny należących do Gminy Kraków ostrogów 3a i 3b grupy warownej fortu „Kościuszko”. Zarządca pozyskał dla odnowionych obiektów najemców – w ostrogach prowadzona będzie działalność kulturalna: pracownia studia architektury krajobrazu oraz projektowania i aranżacji wnętrz ogrodowych oraz pracownia plastyczna. W ramach prac przy jednym z największych fortów, **Forcie „Kleparz”** przy ul. Kamiennej 2-4, kontynuowano prace przy murze czołowym. W **Forcie 51 ½ „Swoszowice”** zagospodarowanym przez Fundację „Gloria Fortibus” na cele Muzeum Spraw Wojskowych zakończono trzyletnie przedsięwzięcie remontowo-konserwatorskie we wnętrzach głównego budynku fortecznego. Dla unikatowego wieżowego **Fortu nr 31 „Św. Benedykt”** opracowano wielobranżowy projekt rewitalizacji i modernizacji. W **Forcie Pancernym 52 ½ N „Skotniki”** kontynuowano remont konserwatorski i adaptację obiektu dla potrzeb Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń – jednostki badawczej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Kontynuowano także prace w **Forcie 52 ½ S „Skotniki” („Sidzina”)**, który po wielu latach całkowitego opuszczenia i zaniedbania, a następnie remontu został oddany w 2022 roku do użytku jako siedziba Fundacji Pełnej Życia.

W siódmym roku realizacji działania szczegółowego „V.1 Cmentarz Rakowicki – księga historii Polski” kontynuowano renowację nagrobków, grobowców i pomników nagrobnych osób wybitnie zasłużonych dla historii i kultury narodowej. W ramach działania szczegółowego w 2022 roku przeprowadzono renowację 7 nagrobków, grobowców i pomników nagrobnych. Na **Cmentarzu Rakowickim** zrealizowano również trzy zadania (z czego dwa były przedsięwzięciami wieloletnimi) obejmującymi łącznie 9 nagrobków, płyt grobowych lub grobowców, w tym m.in. prof. Józefa Grzegorza Majera (zm. 1899), lekarza i antropologa, uczestnika powstania listopadowego, rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezesa Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i pierwszego prezesa Akademii Umiejętności, inicjatora powstania Muzeum Przyrodniczego. Zakończono również prace przy grobowcu rodziny Żeleńskich, w którym pochowani są m.in. Wanda i Władysław Żeleńscy, rodzice Tadeusza Boya-Żeleńskiego. Zakończono również prace przy grobowcu Antoniego Pelmayera (zm. 1889), oficera wojsk polskich z czasów powstania listopadowego. Pracami konserwatorskimi objęto również 1 zabytkowy grobowiec na **Cmentarzu Podgórskim tzw. Nowym**. Warto również zwrócić uwagę na prowadzone prace na **Cmentarzu Żydowskim tzw. Nowym** przy ul. Miodowej 55, gdzie kontynuowano realizację przedsięwzięcia wieloletniego przewidującego odnowę 300 kamiennych macew do końca 2023 roku.

3. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA

Do zadań SKOZK należy troska o zapewnienie wpływu środków na NFRZK oraz społeczna kontrola prawidłowego i efektywnego ich wykorzystania. Pieczę nad działalnością Komitetu w tym zakresie sprawowała przede wszystkim Komisja Finansowa SKOZK pracująca w roku 2022 pod kierunkiem **prof. dra hab. Jerzego Zdrady**. Obsługę finansową NFRZK zgodnie z ustawą z dnia 18 kwietnia 1985 roku o NFRZK zapewniał w 2022 roku Wojewoda Małopolski.

W 2022 roku Komisja Finansowa odbyła 6 posiedzeń w dniach: 18 marca, 7 czerwca, 8 lipca, 2 września, 24 października i 25 listopada.

Zasadniczym zadaniem Komisji było dbanie o prawidłowy przebieg finansowania procesu rewaloryzacji zabytków Krakowa, opiniowanie niezbędnych korekt planu rzeczowo-finansowego zapewniających pełne wykorzystanie limitów, wypracowywanie opinii, analiz i ocen dla potrzeb Prezydium i Zebrania Plenarnego SKOZK. Sprawując kontrolę finansową nad realizacją planu rzeczowo-finansowego Komisja Finansowa co kwartał analizowała przedkładane przez WRZKiDN MUW informacje o stanie zaawansowania finansowego planu oraz proponowanych korektach.

Wpływy do NFRZK wyniosły w 2022 roku **30.237.514,32 zł**, na którą to sumę złożył się m.in. stan środków na dzień 1 stycznia 2022 roku w wysokości 82.593,47 zł oraz dotacja z budżetu państwa przekazana za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP w wysokości **30.000.000,00 zł**. Wydatki z NFRZK na prace w obiektach zabytkowych ujętych w rocznym planie rzeczowo-finansowym odnowy zabytków Krakowa wyniosły **30.038.153,70 zł**, co stanowiło **99,96%** łącznej kwoty dofinansowań przyznanych w planie rzeczowo-finansowym po korektach. Stan środków na rachunku NFRZK na dzień 31 grudnia 2022 roku wyniósł **199.360,62 zł**.

W celu zapewnienia optymalnego wykorzystania środków finansowych NFRZK, w odpowiedzi na wnioski beneficjentów i propozycje przedłożone przez WRZKiDN MUW, poparte opiniami komisji problemowych SKOZK, przeprowadzono w 2022 roku **7 korekt** planu rzeczowo-finansowego odnowy zabytków Krakowa. Z uwagi na powiązanie zapisów planu rzeczowo-finansowego z kosztami poszczególnych zadań przyjętymi na podstawie przedłożonych przez beneficjentów wstępnych kosztorysów oraz ich późniejsze uściślanie w toku realizacji planu w oparciu o faktyczne koszty, szczegółowe przedstawienie dokonanych w trakcie roku zmian w planie rzeczowo-finansowym wykracza poza ramy niniejszego sprawozdania. Informacje o korektach znajdują się w odpowiednich uchwałach Prezydium SKOZK opublikowanych w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.skozki.pl/categoria/uchwaly-prezydium-skozki-2022/).

Tytułem ogólnej informacji odnotować należy, że **pierwszej korekty** planu rzeczowo-finansowego dokonano 27 kwietnia (Uchwała Nr 5/2022 Prezydium SKOZK). Korekta ta wprowadzała zmiany o charakterze redakcyjnym do treści zapisów planu rzeczowo-finansowego, nie wpływające na parametry finansowe dofinansowanych zadań oraz całości kształtu planu.

Drugiej korekty planu rzeczowo-finansowego dokonano 10 czerwca (Uchwała Nr 8/2022 Prezydium SKOZK). Zwiększono przyznane limity dofinansowań dla 4 zadań o kwotę 392.406,68 zł, zmniejszono limit dofinansowań dla 9 zadań o kwotę 1.225.127,53 zł, skreślono z planu 1 zadanie z limitem dofinansowania 87.384,94 zł oraz zmniejszono rezerwę NFRZK o 92.586,98 zł, tj. do wysokości 12.699,35 zł.

Trzeciej korekty planu rzeczowo-finansowego dokonano 11 lipca (Uchwała Nr 15/2022 Prezydium SKOZK). Zwiększono wówczas limit dofinansowań dla 7 zadań o łączną kwotę 428.982,59 zł, zmniejszono limit dofinansowań dla 7 zadań o łączną kwotę 85.711,07 zł, wprowadzono do planu 4 nowe zadania z łącznym limitem dofinansowania 390.228,72 zł, skreślono z planu 2 zadania z limitem dofinansowania 235.165,82 zł oraz zwiększono rezerwę NFRZK o kwotę 47.390,08 zł, tj. do wysokości 60.089,43 zł, a w obrębie priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe” zmniejszono o 545.724,50 zł rezerwę na poczet dofinansowań projektów kluczowych NFRZK.

Czwartej korekty planu rzeczowo-finansowego dokonano 6 września (Uchwała Nr 20/2022 Prezydium SKOZK). Zwiększono przyznane limity dofinansowań dla 10 zadań o łączną kwotę 464.936,08 zł, zmniejszono limity dofinansowań dla 26 zadań o łączną kwotę 269.125,39 zł, skreślono z planu 1 zadanie z limitem dofinansowania 149.705,56 zł, wprowadzono do planu 8 nowych zadań z łącznym limitem dofinansowania 1.739.904,87 zł oraz zwiększono rezerwę NFRZK o kwotę 68.265,50 zł, tj. do wysokości 128.354,93 zł. W ramach priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe” w związku z wprowadzeniem do planu rzeczowo-finansowego 6 zadań stanowiących I etap projektów kluczowych o łącznym limicie dofinansowań 1.337.178,00 zł zmniejszono o 517.097,50 zł przypisany do tego priorytetu limit wydatków.

Piątej korekty planu rzeczowo-finansowego dokonano 26 października (Uchwała Nr 24/2022 Prezydium SKOZK). Zwiększono wówczas limity dofinansowań dla 14 zadań o łączną kwotę 811.772,95 zł, zmniejszono limity dofinansowań dla 14 zadań o łączną kwotę 620.530,02 zł oraz zmniejszono rezerwę NFRZK o kwotę 47.834,10 zł, tj. do wysokości 80.520,83 zł, a w obrębie priorytetu operacyjnego „I. Projekty kluczowe” rozwiązano rezerwę w wysokości 200.000,00 zł na poczet dofinan-

sowań projektów kluczowych NFRZK. Prezydium postanowiło również o korekcie planu dochodów NFRZK, zwiększając spodziewane dochody ze zbiórki publicznej oraz w zakresie odsetek od środków zgromadzonych na koncie bankowym obsługującym Fundusz oraz środków pozyskanych z innych źródeł o 21.000,00 zł.

Szóstej korekty planu rzeczowo-finansowego dokonano 28 listopada (Uchwała Nr 28/2022 Prezydium SKOZK). Zwiększono wówczas limity dofinansowań dla 7 zadań o łączną kwotę 524.073,44 zł, zmniejszono limity dofinansowań dla 5 zadań o łączną kwotę 125.670,80 zł oraz zwiększono rezerwę NFRZK o kwotę 50.471,70 zł, tj. do wysokości 130.992,53 zł. Prezydium postanowiło również o korekcie planu dochodów NFRZK, zwiększając spodziewane dochody o 46.000,00 zł w związku z planowanym zwiększeniem dochodów ze zbiórki publicznej oraz zmniejszeniem dochodów w zakresie odsetek od środków zgromadzonych na koncie bankowym obsługującym Fundusz.

Siódmej korekty planu rzeczowo-finansowego dokonano 12 grudnia (Uchwała Nr 31/2022 Prezydium SKOZK). Zwiększono wówczas limity dofinansowań dla 2 zadań o łączną kwotę 75.000,00 zł, zmniejszono limity dofinansowań dla 3 zadań o łączną kwotę 77.567,02 zł oraz zwiększono rezerwę NFRZK o kwotę 27.170,29 zł, tj. do wysokości 158.162,82 zł. Prezydium postanowiło również o korekcie planu dochodów NFRZK, zwiększając spodziewane dochody o 24.603,27 zł w związku z urealnieniem wysokości dochodów ze zbiórki publicznej, w zakresie odsetek od środków zgromadzonych na koncie bankowym obsługującym Fundusz oraz dochodów uzyskanych w drodze darowizn i zapisów osób fizycznych i prawnych, w tym fundacji i stowarzyszeń oraz z innych źródeł.

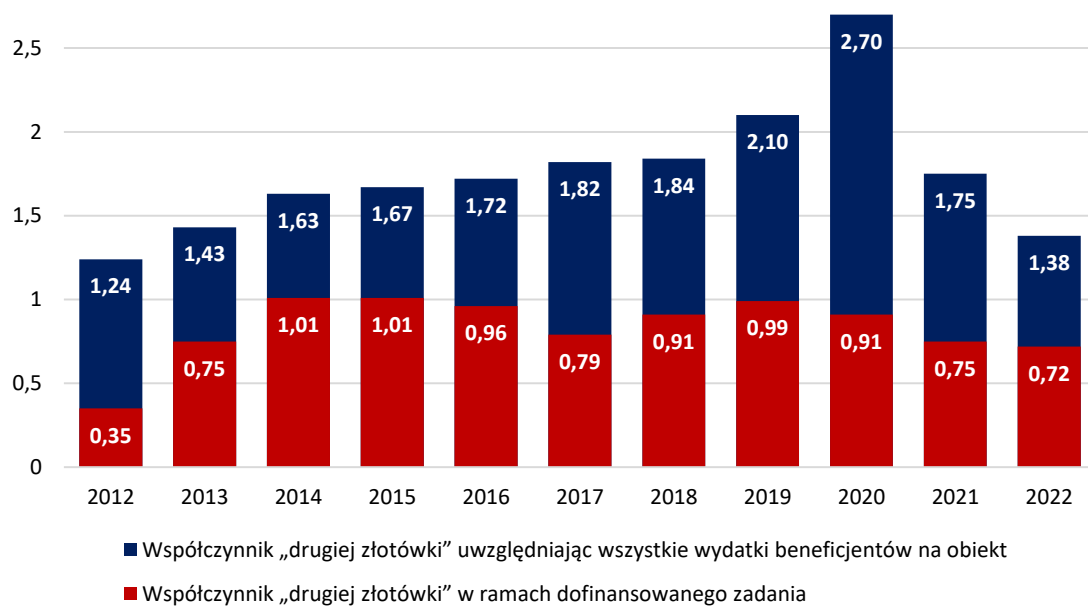
Istotnym czynnikiem brany pod uwagę zarówno na etapie planowania wydatków NFRZK w roku 2022, jak i w ramach kolejnych korekt planu był udział wkładów własnych beneficjentów w kosztach realizacji zadań. W momencie uchwalania planu rzeczowo-finansowego na rok 2022 stosunek udzielonych dofinansowań z NFRZK do wkładów własnych beneficjentów w kosztach realizacji całości planu wynosił jak 57,12 : 42,88 (kwotowo: 27.410.307,14 zł do 20.576.627,23 zł). W przyjętych założeniach plan umacniał zatem obserwowaną w ostatnich latach tendencję do stopniowego zwiększania udziału procentowego środków NFRZK w ogólnej wartości objętych planem zadań (z 52,27% w roku 2020 i 56,69% w roku 2021 do wspomnianych 57,12% w roku 2022). Ostatecznie w toku realizacji planu uzyskano w roku 2022 **proporcje dofinansowań z NFRZK do wkładów własnych beneficjentów w zadania objęte dofinansowaniami jak 58,00 : 42,00** (kwotowo: 30.038.153,70 zł do 21.751.938,42 zł). Znaczy to, że do każdej złotówki pochodzącej z NFRZK beneficjenci dołożyli średnio w celu pokrycia kosztów zakontraktowanych prac 0,72 zł. **Tym samym w 2022 roku kontynuowany był trend polegający na spadku wkładów własnych beneficjentów w kosztach realizacji zadań** (zob. Wykres 6).

Zarazem oprócz kwoty 21.751.938,42 zł udziału środków własnych beneficjentów w kosztach realizacji zadań objętych planem NFRZK wykazano na podstawie pisemnych sprawozdań przedłożonych przez beneficjentów, że na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane w obiektach objętych w 2022 roku dofinansowaniami z NFRZK beneficjenci przeznaczyci poza zadaniami ujętymi w planie dodatkowo 19.825.820,98 zł.

Tym samym łączne nakłady beneficjentów funduszu na prace w obiektach ujętych w planie wyniosły w 2022 roku: 21.751.938,42 zł + 19.825.820,98 zł = **41.577.759,40 zł**, a **stosunek nakładów z NFRZK do ogółu nakładów beneficjentów wyniósł:**

1 : 1,38

co w ujęciu historycznym oznacza spadek tego współczynnika do poziomu odnotowanego po raz ostatni w 2013 roku (zob. Wykres 6). Zaobserwowany spadek nakładów beneficjentów na prace realizowane poza zadaniami ujętymi w planie NFRZK na 2022 roku jest zatem elementem tendencji, która zarysowuje się od wybuchu pandemii Covid-19.

Wykres 6. Współczynnik nakładów beneficjentów NFRZK na prace rewaloryzacyjne w obiektach ujętych w planie rzeczowo-finansowym Funduszu w stosunku do wysokości dofinansowania NFRZK na zadania realizowane w danym obiekcie

Ogólna wartość udokumentowanych prac we wszystkich obiektach objętych w 2022 roku dofinansowaniami z NFRZK wyniosła **71.615.913,10 zł**.

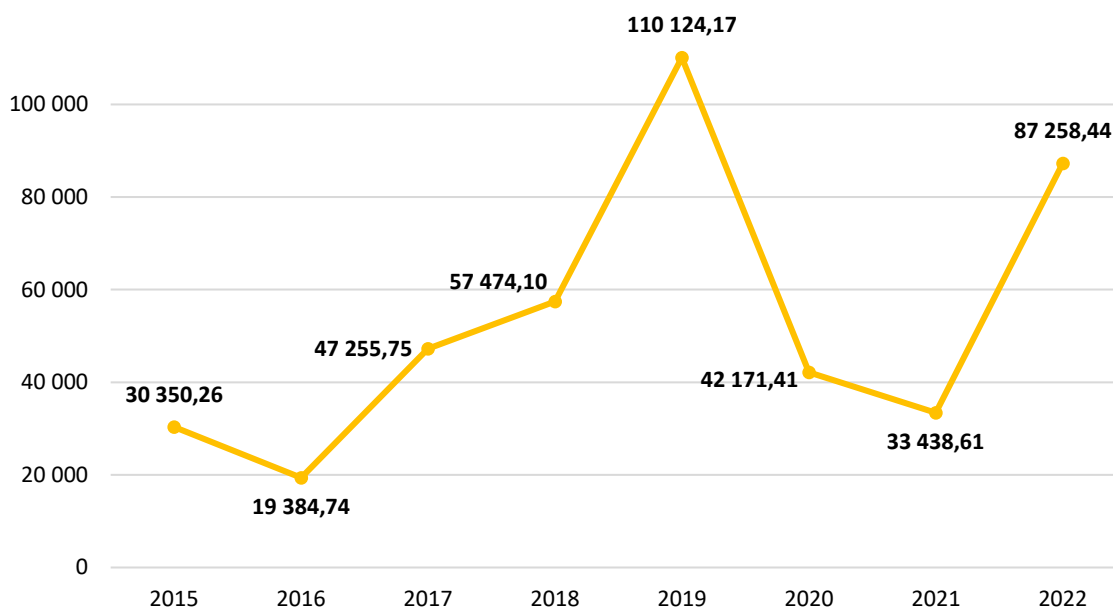
Wzorem lat ubiegłych Przewodniczy SKOZK Borysław Czarakczew, Wojewoda Małopolski Łukasz Kmita i Prezydent Krakowa prof. dr hab. Jacek Majchrowski 7 lipca 2022 roku wystąpili do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy z prośbą o podjęcie starań o uzyskanie w 2023 roku za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta RP dotacji z budżetu państwa do NFRZK w wysokości 40.000.000,00 zł. Wystąpienie zawierało informację o założeniach strategicznych odnowy zabytków Krakowa. Kancelaria Prezydenta RP wystąpiła o umieszczenie w projekcie budżetu państwa na rok 2023 dotacji do NFRZK w wysokości 40.000.000,00 zł. W toku prac sejmowych nad ustawą budżetową wysokość wnioskowanej dotacji uległa obniżeniu do 37.000.000,00 zł i w tej wysokości znalazła się ostatecznie w przyjętym budżecie.

W roku 2022 kontynuowano w ramach zbiórki publicznej zarejestrowanej pod numerem 2015/4227/OR pozyskiwanie środków na Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa przy użyciu 4 skarbon zlokalizowanych w przestrzeni publicznej. Łączny przychód ze skarbon w 2022 roku wyniósł **87.258,44 zł** (zob. Wykres 7).

Znaczące zwiększenie uzyskanego dochodu ze zbiórki publicznej w 2022 roku w stosunku do dwóch poprzednich lat odzwierciedla odradzenie się zainteresowania turystów Krakowem po spadku wynikającym ze stanu pandemii Covid-19. Rok 2022 był też pierwszym od dwóch lat rokiem, w którym nie odnotowano aktów wandalizmu wobec skarbon, skutkujących czasowym wyłączeniem którejs z nich z użytku na czas koniecznych napraw.

4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Realizując wymogi prawa finansów publicznych podmioty zaangażowane w przekazywanie i wydatkowanie dotacji z budżetu państwa do NFRZK prowadzą działania w zakresie kontroli i nadzoru nad wykorzystaniem środków budżetowych. W celu koordynacji tych działań zostało zawarte *Porozumienie z dnia 24 czerwca 2016 roku w sprawie współpracy za zakresie nadzoru i kontroli nad wykorzystaniem dotacji z budżetu państwa w ramach Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa*, którego stronami są Kancelaria Prezydenta RP, SKOZK i Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie.

Wykres 7. Przychody ze skarbon w ramach zbiórki publicznej 2015/4227/OR „Na odnowę zabytków Krakowa – Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa”

Na podstawie porozumienia Małopolski Urząd Wojewódzki opracował i przedstawił w roku 2022 do konsultacji pozostałym stronom plan kontroli wykorzystania środków NFRZK. Na podstawie planu przeprowadzono w 2022 roku kontrole 5 beneficjentów. Kontrole objęły m.in. sprawdzenie poprawności rozliczenia otrzymanych dofinansowań, a także utrzymania przez beneficjenta zasady 5-letniej trwałości konserwatorskiej efektu zadania objętego dofinansowaniem. We wszystkich kontrolach udział wzięli pracownicy Biura SKOZK. Kontrole przeprowadzone w 2022 roku dotyczyły: kościoła pw. św. Mikołaja (25 maja), klasztoru Klarysek (2 czerwca), fortu 52 ½ S „Sidzina” (9 czerwca), fortu 49 „Krzesławice” (23 czerwca) oraz fortu 52 „Borek” (28 września). Małopolski Urząd Wojewódzki przekazał SKOZK protokoły z kontroli. W wyniku przeprowadzonych w 2022 roku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA I EDUKACYJNA

5.1 Działania Biura SKOZK

Biuro SKOZK aktualizowało internetowy Biuletyn Informacji Publicznej SKOZK (bip.skozok.pl), a na głównej stronie witryny internetowej www.skozok.pl publikowało informacje o przebiegu najważniejszych prac konserwatorskich i innych wydarzeniach związanych z działalnością SKOZK wraz z ich dokumentacją fotograficzną. W Biuletynie Informacji Publicznej publikowane były uchwały organów SKOZK, aktualizowany na bieżąco po korektach plan rzeczowo-finansowy odnowy zabytków Krakowa ze środków NFRZK i w podobny sposób aktualizowana wieloletnia prognoza finansowa NFRZK.

Komunikaty bieżące, ciekawostki związane z pracami konserwatorskimi i inne informacje o lżejszym charakterze publikowano w serwisie **Facebook**, w ramach profilu Komitetu prowadzonego przez Biuro SKOZK (łącznie w 2022 roku 22 materiały tekstowo-zdjęciowe i udostępnienia). Profil ten między 16 marca 2022 roku a 22 marca 2023 roku zwiększył liczbę stałych obserwatorów z 9.132 do 10.033 (tj. o 10%). Pochodzące z różnych lat filmy o działalności SKOZK, w tym o odnowie najważniejszych zabytków Krakowa, w ramach prowadzonego przez Biuro profilu Komitetu w serwisie filmowym YouTube między 16 marca 2022 roku a 22 marca 2023 roku odnotowały 5.212 wyświetleń, a od chwili uruchomienia profilu w styczniu 2010 roku do 22 marca 2023 roku – 157.457 wyświetleń. W serwisie YouTube nie publikowano w 2022 roku nowych materiałów.

Na stronie internetowej SKOZK dostępne są przygotowane przez Biuro SKOZK scenariusze lekcji na temat krakowskich zabytków i ich odnowy, ujęte w trzech blokach tematycznych adresowanych do różnych grup wiekowych („Co to jest zabytek?”, „Wyjątkowość krakowskich zabytków”, „Zagrożenia dla krakowskich zabytków”).

5.2 Pozostałe działania informacyjne

W 2022 roku ukazało się w prasie lokalnej („Dziennik Polski”, „Gazeta w Krakowie” – dodatek lokalny „Gazety Wyborczej”, „Gość Niedzielny”), w serwisach internetowych oraz w serwisach radiowych i telewizyjnych (TVP Kraków, Radio Kraków, Radio Kraków Kultura) kilkadziesiąt materiałów dotyczących prac rewaloryzacyjnych prowadzonych w Krakowie dzięki środkom NFRZK i ich efektów.

6. UWAGI KOŃCOWE

Rok 2022 upłynął pod znakiem zmian w modelu działania SKOZK. Przyjęto nowy dokument strategiczny *Program i kierunki działania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa*. W kwestiach konserwatorskich dokument ten kontynuuje myśli zapisane w poprzednich strategiach (z 1990, 2001 i 2014 roku). Zarazem wprowadzono do programu ideowego Komitetu nowe elementy. Strategia z 2022 roku po raz pierwszy wskazuje na konieczność postrzegania potrzeb zabytku nie tylko w kontekście chwili bieżącej, ale również w kontekście całego cyklu jego życia. SKOZK stawia w ten sposób pytanie o przyszłe funkcjonowanie odnawianych dziś zabytków w warunkach zmieniającej się polityki energetycznej i klimatycznej. Dokument zwraca także uwagę na kwestię oddziaływania zabytku na środowisko naturalne. Wiąże się z tym docenienie roli modernizacji infrastruktury technicznej zabytku i dążenia do optymalizacji kosztów jego bieżącego utrzymania. Ograniczenie kosztów bieżącego utrzymania zabytku, w tym w szczególności kosztów zużywanego przez zabytek energii, jest najprostszą metodą gromadzenia środków na przyszłe remonty i konserwacje.

Nowa strategia SKOZK po raz pierwszy wskazała też na nieodzowność ściślejszego włączenia Komitetu w struktury współpracy sieciowej. W natłoku tysięcy codziennych komunikatów i informacji żadna organizacja, zwłaszcza posiadająca skromne zaplecze organizacyjno-finansowe, nie zdoła przekonać szerokich kręgów społeczeństwa do swoich idei działając samodzielnie. Kierując się tym założeniem SKOZK podpisał w 2022 roku porozumienia o współpracy z trzema kluczowymi podmiotami prowadzącymi działalność w dziedzinach zbieżnych z ustawową misją Komitetu: z samorządowym Województwem Małopolskim, Narodowym Instytutem Dziedzictwa i Miastem Kraków. Należy zaznaczyć, że we wszystkich trzech przypadkach inicjatywa nawiązania stałej, uregulowanej porozumieniem współpracy ze SKOZK znalazła pełne zrozumienie i spotkała się z ciepłym przyjęciem. Komitet pragnie podziękować za to Panu Marszałkowi Witoldowi Kozłowskiemu, Pani Dyrektorki Katarzynie Zalańskiej i Panu Prezydentowi Jackowi Majchowskiemu.

Rok 2022 przyniósł przełomową decyzję o dopuszczeniu do finansowania ze środków NFRZK działań w zabytkach ewidencyjnych nieposiadających indywidualnego wpisu do rejestru zabytków nieruchomości. Możliwość taką opatrzono dodatkowymi warunkami: położenia w obrębie pomnika historii i położenia w obrębie układu urbanistycznego chronionego wpisem do rejestru zabytków. Ponadto zakres prac możliwych do objęcia dofinansowaniem w przypadku zabytków ewidencyjnych będzie węższy niż w przypadku obiektów rejestrowych. W praktyce wsparcie obejmie tu jedynie zewnętrzne elementy budynków. Tak określone warunki gwarantują, że nadal wszystkie prace dofinansowane z NFRZK objęte będą ścisłym nadzorem ze strony władzy konserwatorskiej. Efekt tych decyzji jest już widoczny – w pierwszym roku obowiązywania nowych zasad dysponenci zabytków ewidencyjnych złożyli 40 wniosków o dofinansowanie, co odpowiada po względem liczby wniosków niemal jednej czwartej ogólnego zapotrzebowania na rok 2023.

Nie sposób nie odnotować tu także napawającej optymizmem decyzji władz Kancelarii Prezydenta RP oraz Parlamentu o zwiększeniu w roku 2023 po raz pierwszy od 15 lat wysokości dotacji kierowanej z budżetu państwa do pozostającego w gestii SKOZK Funduszu. Decyzja ta nie tylko wydatnie ogranicza destrukcyjny wpływ inflacji na proces odnowy zabytków Krakowa, lecz także daje nadzieję na szybkie objęcie nim nowego, utworzonego w 2023 roku pomnika historii – najstarszej części Nowej Huty. Duża część nowych środków już została sprawnie zagospodarowana dzięki decyzji o przystąpieniu w 2022 roku do realizacji II edycji projektów kluczowych NFRZK. Objęła ona 9 strategicznych przedsięwzięć i ma szansę objąć w 2023 roku kolejne. Wypracowany przez zespoły sterujące, komisje i Prezydium SKOZK przy współpracy z Małopolskim Urzędem Wojewódzkim projekt planu rzeczowo-finansowego NFRZK na rok 2023 dowodzi, że zwiększenie dotacji budżetowej w stosunku do roku poprzedniego o 7,0 mln zł z chwilą uruchomienia w 2023 roku nowych promes finansowania projektów kluczowych znajdzie odzwierciedlenie we wzroście ogólnej wartości zadań ujętych w planie o ponad 16,0 mln zł. Nowe środki budżetowe wygenerują zatem jeszcze większe środki na odnowę zabytków po stronie beneficjentów.

Podsumowanie tak bogatego w wydarzenia roku 2022 wymaga złożenia gorących podziękowań wszystkim, których życzliwość i pomoc przyczyniła się do pełnej realizacji wszystkich zamierzeń Komitetu. Podziękowania za działania na rzecz odnowy zabytków Krakowa składamy Wojewodzie Małopolskiemu Panu Łukaszowi Kmicie. O naszej wdzięczności za zrozumienie potrzeb rewaloryzacyjnych Krakowa i decyzje w tej sprawie zapewniamy parlamentarzystów, szczególnie tych pochodzących z Małopolski, a także Szefa Kancelarii Prezydenta RP Panią Minister Grażynę Ignaczak-Bandydych oraz Zastępcę Szefa Kancelarii Pana Ministra Piotra Ćwika.

Szczególne słowa podziękowania za opiekę sprawowaną nad procesem odnowy zabytków Krakowa kierujemy do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

Kraków, 22 marca 2023 roku

Przewodniczący Społecznego Komitetu
Odnowy Zabytków Krakowa

/ – /

Borysław Czarakczew